РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза == "SVOBODA" == Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 29-го цьвітня 1915. Ч. 49. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Thursday, April 29, 1915. N. 49.

ПОЧАТОК ВЕЛИКОЇ ЛІТНОЇ КАМПАНІЇ НА ЗАХОДІ.

Велике пригноблене серед населеня Англії і Франції з причини послідних неудач.

Дальші побіди німецьких війск в Бельгії і Франції.

Нові успіхи Австрійців в Карпатах: Москалі стратили знова тисячі полонених.

В ГАЛИЧИНІ І НА БУКОВИНІ:

ПОБІДА АВСТРІЙЦІВ У СКІЛЬЩИНІ.

ВІДЕНЬ (через Лондон), 27. цьвітня. — Військове бюро оголосило отсі вісти головного ґенерального штабу:

„В Карпатах, на схід від ужоцького переходу, битва триває дальше. Наші війска здобули дуже корисне становище на полудневий схід від Козьової і взяли в полон богато російських офіцирів і понад 1.000 жовнірів.

„Щоби відібрати втрачені згіря на „Острім" і в околиці, Москалі кілька разів ішли приступом, всі однак їх напади відбито. Два російські баталіони знищено зовсім. 100 Москалів взято в полон.

„Наші війска, переслідуючи утікаючих Москалів, здобули 26 російських закопів, в яких найдено велику скількість ріжних воєнних матеріялів.

„На північ від Ужока Москалі розпочали відворот, дізнавши великих страт в кількадневній битві.

„На захід від Ужока, в полудневосхідній і західній Галичині, в Польщі і на Буковині панує спокій".

АВСТРІЙЦІ ПОЛОНИЛИ 3.000 МОСКАЛІВ. — ЦІЛКОВИТЕ ЗДЕРЖАНЄ РОСІЙСЬКОГО НАСТУПУ НА УГОРЩИНУ.

БЕРЛІН (через Сейвіл), 27. цьвітня. — З головної австрійської кватири доносять, що наступ Москалів на цілій лінії в Карпатах, а передівсім здовж доріг, які ведуть на Угорщину долинами Ондави, Ляториці і її допливів, цілковито зломаний. Також і зусиля Москалів, щоби окружити від заходу австрійську армію коло Ужока, ударемнено. В битві над рікою Чірока потерпіли Москалі дуже великі страти. Тисячі убитих і ранених застелили побоєвище. Понад 3.000 неранених Москалів дістало ся в наші руки.

РОСІЙСЬКІ УРЯДОВІ ТЕЛЄҐРАМИ ПРО БИТВИ В КАРПАТАХ.

ПЕТРОГРАД (через Лондон), 28. цьвітня. — Нині оголошено урядово отсі вісти з терену війни:

„Коло Оссівця відбуваєть ся лише перестрілка гармат. На лівім березі Висли панує спокій.

„В Карпатах неприятель заатакував по довгих приготовленях наші становища на згірях Орошпатек при помочи тяжкої артилєрії. Ідучі приступом відділи Австрійців зближили ся аж до наших закопів, де їх привитало наше військо страшним огнем карабінів.

„В ночи з 25. на 26. цьвітня австрійське військо атакувало безуспішно наші становища на схід від Ужока. На дорозі в напрямі до Стрия битва триває без остаточного рішеня дальше. Цілий австрійський баталіон піддав ся".

Взагалі всі телеґрами Москалів з послідного тижня дуже скупі. В кождій з них говорить ся, що весна спинила їх дальший похід на Угорщину. Однак в послідних вістях згадують вже, що Австрійці і Німці перейшли до офензиви і вони мусіли занятн лише оборонне становище.

Російські урядові телеґрами про страти Австрійців в послідних битвах в Карпатах майже зовсім не згадують. Лише російські приватні донесеня подають, що австрійські і німецькі війска стратили в послідних днях около 20.000 людий.

РОСІЙСЬКИЙ ЛЕТУН БОМБАРДУВАВ ЧЕРНІВЦІ.

ВАШІНҐТОН, 28. цьвітня. — Австро-угорське посольство одержало нині бездротним телеґрафом урядову телеґраму отсього змісту:

„Російський летун кинув вчера три бомби на Чернівці. Одна з них впала недалеко палати митрополита і зранила кількоро дітий. Дві прочі бомби не експльодували. Відтак літак відлетів в напрямі російської границі і кинув кілька бомб на Новоселицю, не спричиняючи жадної шкоди.

„Вість з Петрограду, що російські війска здобули недавно тому в Карпатах дві тяжкі австрійські гавбиці, є неправдива".

УГОРЩИНА ВІРИТЬ В ПОБІДУ.

БУДАПЕШТ (через Лондон), 27. цьвітня. — Законопроєкт правительства в справі підвисшеня границі віку для мущин, обовязаних до загального ополченя, принято нині в угорськім соймі одноголосно.

Угорський президент міністрів ґраф Тіса виголосив при тій нагоді бесіду, в якій висказує подяку опозиції, котра з огляду на важну хвилю сповнила свій обовязок зглядом вітчини. Про загальне положенє сказав президент отсе:

„Угорщина рішилась вести боротьбу до остатка, доки цілковита побіда не буде по нашій стороні. Сила австро-угорської армії є незломана, помимо тяжкої битви, яку хоробра армія веде від січня. Ми мусимо боротись з цілою силою аж до кінця, бо ми не ведемо заборчої війни, але боронимо нашу независимість і рівновагу Европи".

Всякі поголоски, немов би Угорщина була склонна до заключеня окремого мира з Росією та про всякі непорозуміня з Австрією, є безпідставні і неправдиві. Доля Угорщини завиcить вповні від побіди Австрії і Німеччини.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

ПОЧАТОК ВЕЛИКОЇ КРОВАВОЇ ЛІТНОЇ КАМПАНІЇ.

ЛОНДОН, 27. цьвітня. — Здовж цілої боєвої лінії у Фляндрії (в Бельґії), Франції і Альзації Німці кинули величезну масу війска проти союзників. На цілій лінії закипів знова бій, котрий, здаєть ся, є вступом до найбільшої битви, якої ще сьвіт не видів. Рівночасно, як доносять телеґрами зі східного терену війни, вдарили австро-угорські війска на Москалів, прогнали їх зі занятих становищ та задали їм великі страти. Турецькі сили на суші і на мори боронять завзято Дарданелів проти союзників від полудня і півночи. Настав час може найбільше кровавої війни.

Битва коло Іпр триває дальше, прибираючи щораз то більші розміри. У військових кругах панує загальне переконанє, що німецький цісар видав приказ за всяку ціну здобути Дінкерк і Калє. Німецькі війска зроблять все, що лежить в їх силі, щоби тепер сего довершити. Пересуваня німецьких війск вказують також на те, що і ґенерал Клюк лагодить для Французів нову несподіванку.

Німці заатакували від сходу місто Іпр, яке уважають за ключ до здобутя французького побережа над каналом. Чого ще не знищили німецькі ґранати, се тепер спалять нові огневі бомби.

Взагалі Німці роблять всі зусиля, уживають всіх метод і штук, які лише можна було придумати, щоби лише осягнути свою ціль.

Ціла Бельґія, а передівсім її побереже, представляєть ся як одна велика кріпость. Над її дальшим укріпленєм працюють тисячі народа цілими днями і ночами без впину. Бельґія вкрита дуже густою сітию зелізниць і доріг, які дають Німцям легку спромогу в короткім часі і скоро перекинути й найбільші маси війска, коли сего буде вимагати потреба. На поготівлю стоїть велике число панцирних поїздів, на яких укріплено австрійські ґавбиці. Сі поїзди призначені до ужитку здовж боєвої лінії.

Такий опис теперішного воєнного положеня подає лондонська часопись „Таймс". З повисшого бачить ся наглядно, що часописям в Англії поручено приготовити населенє на можливі неудачі союзників.

УСПІХИ НІМЦІВ НА ЦІЛІЙ ЛІНІЇ. — В БИТВІ КОЛО ІПР НІМЦІ ПОЛОНИЛИ ПОНАД 5.000 ЛЮДИЙ І ЗДОБУЛИ 45 ГАРМАТ.

БЕРЛІН (бездр. тел. через Сейвіл), 27. цьвітня. — Битва, яка розпочала ся в четвер на боєвій лінії у Фляндрії (в Бельґії), триває з великим завзятєм дальше. Німецькі війска не лише держать в своїх руках заняті місцевости, але навіть ідуть побідно дальше наперед. Місцевість Ліцерн, про відобранє котрої доносили французькі телеґрами, находить ся дальше в руках Німців. Загальне число полонених в битві коло Іпр перейшло вже 5.000 людий а число здобутих гармат 45. Між полоненими находить ся 1.000 Канадійців.

Між ріками Мез і Мозель, як також у Воґезах німецькі війска заатакували французькі позиції. Тут полонено 760 Французів, міжтим 11 офіцирів.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу подає отсі послідні вісти з поля битви на заході:

„Місцевість Ліцерн, на лівім березі каналу і цілий терен, здобутий на лівім боці, находить ся в посіданю наших війск. Число гармат, здобутих під Іпр, дійшло до 45, вчисляючи до сего і 4 тяжкі англійські ґармати.

„На заході від Зонебеке віднесли наші війска нові успіхи. Тут полонено понад 1.000 Канадійців. Загальне число полонених виносить вже більше ніж 5.000 людий. Вони складають ся з Анґлійців, Французів, Канадійців, Сенеґальців, Неґрів, Туркосів, Індійців і т. п.

„Між Мез і Мозель наші війска взяли приступом згіря на захід від Лєспарж. Кількасот Французів полонено і здобуто велике число машинових карабінів.

„У Воґезах здобули наші війска приступом гору Гартмансвайлєркопф, беручи в полон 760 жовнірів і 11 офіцирів. Притім попали ся в наші руки 4 машинові карабіни".

ВЕЛИКЕ ПРИГНОБЛЕНЄ СЕРЕД НАСЕЛЕНЯ АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 26. цьвітня. — Англія не прийшла ще до себе після послідного удару, заданого їй в битвах коло Іпр. Сей удар був тим сильнійший, що був несподіваний. Анґлійське населенє надіяло ся веселих новин з поля битви, часописи широко розписували ся про нову велику акцію союзних війск на цілій лінії, щоби проґнати Німців не лише з Франції, але і з Бельґії.

Анґлійське правительство стараєть ся успокоїти пригноблене населенє, оголошуючи лише описи з поля битви, в яких говорить ся про геройства анґлійських, канадійських і індійських жовнірів.

Урядові рапорти ґенерала Френча, головного команданта анґлійської армії у Франції, є досить скупі, про страти нічого в них не згадуєть ся. В них говорить ся, що загальне положенє не змінило ся та що битва триває без рішеня дальше. Анґлійський командант признає вправді, що анґлійські війска потерпіли дуже великі страти, однак в своїм рапорті потішає, що страти Німців є значно більші від анґлійських.

ПОСЛІДНИЙ РАПОРТ ҐЕНЕРАЛА ФРЕНЧА ПРО БИТВУ КОЛО ІПР.

ЛОНДОН, 28. цьвітня. — Урядове пресове бюро оголосило нині отсей звіт з поля війни, надісланий від ґенерала Френча, головного команданта анґлійських війск у Франції:

„Вчера відбито всі німецькі напади на північний схід від міста Іпр. По полудни перейшли наші війска до офензиви і осягнули деякі користи в околиці місцевости Ст. Жулієн.

„На лівім крилі французькі війска йшли з нами рука в руку і ми обсадили місцевість Ліцерн. В посіданю Німців на західнім березі каналу находить ся лише міст.

„Наша артилєрія у вчерашних битвах завдала Німцям великі страти.

„З прочої боєвої лінії нема нічого нового".

Суперечність щодо занятя місцевости Ліцерн (на західнім березі каналу Іпр) походить з того, що протягом одного дня ся місцевість переходила три рази з одних рук до других. Послідні німецькі телеґрами признають, що німецькі війска по збомбардованю міста його опустили.

1.000 ДЕРЕВЛЯНИХ НІГ ДЛЯ ЖОВНІРІВ-КАЛІК У ФРАНЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 28. цьвітня. — Епископальне Місийне Товариство в Ню Йорку, яке вислало до Франції ратунковий відділ в цїли несеня помочи раненим жовнірам, одержало на днях від сего відділу з Парижа письмо, в якім настоятель відділу просить о приcланє 1.000 деревляних ніг для окалічілих жовнірів. Тисячі жовнірів чекають на деревляні ноги, щоби могли опустити шпиталь. Число калік без ніг рахують на десятки тисячів.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ МАЮТЬ ДОСТАВИТИ 2.000 ЛІТАКІВ ДЛЯ АНҐЛІЇ І ЇЇ СОЮЗНИКІВ.

ИСТ СТРОНДСБУРҐ, ПА., 25. цьвітня. — Доносять, що місцева фабрика Куртіса одержала від початку війни замовленя на 2.000 літаків ріжних найновійших конструкцій. Значну часть тих замовлень вже вислано. Загалом є призначених для Анґлії 1.200 літаків, для Росії 600 і 200 для Франції. Всі посилки йдуть дорогою через Канаду. Властитель фабрики Куртіс перебуває тепер у Франції, де служить військовим властям радою і ділом, будучи фаховим летуном.

В ТУРЕЧЧИНІ:

ВЕЛИКІ ЗУСИЛЯ СОЮЗНИКІВ ВИСАДИТИ ВІЙСКА НА БЕРЕГИ ТУРЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН (через Амстердам і Лондон), 28. цьвітня. — Боротьба о Дарданелї розпочала ся вже й на суші. Турки задали великі страти Анґлійцям і Французам в часі висаджуваня війска на береги півострова Ґаліполї. Турецький ґенеральний штаб оголосив урядово отсі вісти:

„Союзники розпочали вже в неділю коло Кум-Калє, при вїзді до Дарданелів, під охороною воєнних кораблів висаджувати на сушу сухопутну армію. Наші війска, помимо того, що були обстрілювані зі всїх боків, відбили всі напади союзників і змусили їх повернути назад на кораблї. Союзники стратили 400 в убитих і 200 в полонених. Наші страти були розмірно невеликі. Відділ французького війска, зложеного з магомедан, перейшов на нашу сторону. В другій місцевости, Кубатефе, полонили ми відділ, зложений з Анґлійців і Австралійців, між ними двох офіцирів. Рівночасно робив неприятель зусиля ще в трох инших місцях півострова Ґаліполї висадити свої війска, але безуспішно".

Вісти, які надійшли з Лондону і Парижа, доносять, що висадженє війск на береги Туреччини в части вже переведено помимо огню турецької артилєрії. Дальше висаджуванє війск відбуваєть ся. Висаджені війска посувають ся скорим кроком в напрямі внутрішних фортів так, що небаром можна надіяти ся їх здобутя.

Після описів військових знавців цілий терен на півострові Ґаліполї є дуже горристий і тому незвичайно тяжкий для воєнних операцій. Здобутє турецьких фортів може бути переведене лише з дуже великими жертвами в людях і амуниції.

Турецька армія, яка боронить турецького побережя, має виносити около 350.000 добірного турецького жовніра. Армія союзників, призначена до здобутя фортів, має числити 200.000—300.000. Отся армія стоїть під командою анґлійського ґенерала Гамілтона.

ВІЧА В СПРАВІ ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ

відбудуть ся:

В суботу дня 1. мая, о год. 7. вечер в церковній гали в Карнеґі, Па.

В неділю дня 2. мая, о год. 2. попол. в гали Народного Дому в Ембрідж, Па.

Того самого дня о год. 7. вечер в церковній гали в Мінісport, Па.

Реферує др. Семен Демидчук.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.
Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.
Число телефону 498 Jersey City.
AMERICAN ASSOCIATION MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS
За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

НІМЕЦЬКИЙ УЧЕНИЙ ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ.

Славнозвісний учений д-р. Рудольф Айкен, професор університету в Єні в Німеччині, прислав до української газети в німецкій мові „Україніше Нахріхтен", яка виходить у Відни, статю про відношенє Німців до Українців, яку отсе подаємо в перекладі на українську мову:

Вже певна причина загальної натури вимагає на се, щоби серед нас, Німців, розбудити зацікавленє українським рухом. Се є наше розуміне ріжнородности житя народів, наш нахил вглиблювати ся у властивости поодиноких народів і разом з ними з прихильностю переживати їх. Ми щиро переконані, що кождий нарід має повне право самостійно розвивати ся; кождий прибуток нового члена в сімї народів уважаємо збогаченєм цілости людства. Тому зустрічаємо сердечно наприклад фінляндську культуру, яка в найновійших часах так знаменито розвиває ся; тому будемо також найщирійшими бажанями супроводити змагання Українців до більшої самостійности. Що правда, ширші круги нашої суспільности тільки дуже мало обзнакомлені з близшими природними обставинами України, з її історією та з її культурним і господарським житєм. Ще найскорше знають у нас щось троньки про Мазепу та про його союз з Карлом XII., королем Шведів. А в тім се досить дивне, що ми пильно займаємо ся найбільше нам далекими народами землї, натомість не зазнакомимо ся близше з тим близким і для нас важним народом. Головна причина сього лежить в тім, що назва „Малороси" спокусила нас уважати Україну тільки звичайною часткою Росії, хоч кожде докладнійше розглянене справи відкриває питомі ричи і виказує повну самостійність українського роду. Мусимо отже бути вдячні університетському професорови д-рови Стефанови Рудницькому за те, що він у своїй невеличкій книжці п. з. „Україна і Українці" дає нам на основі незбитих даних знаменитий погляд на всі справи, що відносять ся до сього питаня. Радимо всім Німцям, щоби познакомили ся з тою книжкою.

Коли тепер сей нарід виростає вже понад літературну діяльність і **змагає до національної і політичної самостійности**, то сю появу можемо ми як противники Росії витати тільки з великою радостю. **Навіть по побідній для нас війнї була би величезна російська держава зі своїм азійським, нищительським правітєм, грізною небезпекою для середущої Европи, як би не повело ся відірвати від Росії західні, нею поневолені народи, зробити їх самостійними і сполучити між нами і середущою Европою якісь злуки.**

Доля сих народів рішає також про долю Европи! **Але для відперти Росії між тих народів не є так важний як саме український зі своїми 40 міліонами, зі своїми широкими оселями аж над Чорним морем.** Через визволене українського народа прибере ціле східне питане цілком инший вигляд. Які би не були перешкоди й небезпеки, що стрінули би Українців по дорозі до їх горячо бажаної цїли, — нас Німців не повинні вони нїколи здержати від пильної уваги для справи і горячих симпатій для тих мужів, котрі зі щирої любови до свого народу хотїли би повести його до більшої самостійности і до свобідного розвою. Іх успіх принесе користь також і нам Німцям. В кождім разї німецькі ґазети повинні би більше займати ся українським питанєм і ширити більше відомостий про нього ніж се дотепер загалом зроблено.

Д-р Рудольф Айкен.

ЗАГРАНИЧНІ ЧАСОПИСИ В ОБОРОНІ УКРАЇНИ.

Як би не скінчила ся сьвітова боротьба, в якій український народ поніс такі величезні жертви, без огляду на те, чи сповнять ся всі наші надії, які ми привязуємо до сеї історичної хвилї, одно можна певно сказати, що українська справа вже нині віднесла тривалий політичний успіх. Безвинним заходам наших ворогів вдавало ся дотепер усунути український народ зовсім сперед очий сьвіта. Майже до останних часів перед війною про український народ не доходили до широких кругів Европи ніякі відомости, а коли навіть сьвіт довідав ся що про нього, то були се нераз брехні і клевети, видумані і розширювані його ворогами. Сказати можна, що між українським народом і публичною думкою сьвіта стояв до недавна грубий мур, поставлений пильною працею наших ворогів, який закривав його перед широким сьвітом та не дозволяв нікому вглянути в його сумне положенє. Отсей мур брехні і низких інтриґ валить ся тепер власне перед нашими очима. Разом зі сьвітовою війною очи всїх народів Европи звернули ся на забутий дотепер український народ. Велика історична хвиля немов чародійною силою двигнула за одним разом поміж найважнїйшими сьвітовими справами і справу нашого народу. Коли давнїйше не приходило нікому й на думку турбувати ся долею поневоленої України, нині всї політичні чинники стараючть ся як найдокладнїйше провірити і пізнати положенє нашого народу, бачучи, що перед ним стоїть велика будучність. Отсе зацікавленє політичного сьвіта нашою справою проявило ся передівсїм в численних, небувалих ще нїколи **голосах преси про українську справу.** **Сю** прояву вважаємо ми величезним нашим здобутком, якого значінє без огляду на вислїд війни мусить бути тривале. Розуміючи се значінє голосів преси про українську справу, стараємо ся стежити за ними по змозї та ділити ся відомостями про них з нашими читачами. Ясна річ, що при найлїпшій волї неможливо зібрати повного образу того, що пишеть ся тепер у сьвіті про Україну, а ще меньше можливо подати про те докладний звіт в нашім органї. Обмежаємо ся про те до короткого зайотовання найважнїйших голосів преси, які дійшли до нашого відома.

На першім місці треба зазначити цїлий ряд статий по всїх важнїйших часописах Австро-Угорщини, Німеччини і в инших державах, в яких обговорюєть ся українське питанє та його значінє в сьвітовій політиці. Згадаємо тут кілька замітних голосів з німецьких ґазет.

Німецький дневник „Кельнїше Фолькцайтунґ" приносить в числї з дня 31. грудня м. р. статю п. з. „Політичне і господарське значінє України". Автор обговорює докладно положенє України, її природні богатства, з яких тягне користи цїле російське царство та значінє українських земель для Росії. **Тільки маючи в своїх руках Україну, може Росія розширювати свій вплив на Балкан, загрожувати Туреччині і Середземному морю, панувати над Кавказом, уґнїтати Персію та шукати найблизшої дороги до Індійського океану.** Україна лежить на найкоротшій дорозї з середної Европи до Східних Індій, а ся обставина може мати вже в близкій будучині величезне значінє. „Певна річ", — каже автор сеї цікавої статї, — що в Україні лежить частина сильних корінів російського царства і як би колись Українцям вдало ся позбути ся російського панованя, то Росія була би вже тим самим сильно поцїлена, бо з тим покінчило ся би її панованє над Чорним морем. Народ, що має свою власну мову, свою власну історію, міг би разом з иншими народами самостійно культурно працювати. Одна річ є певна: найбільше значінє України лежить в її положеню над Чорним морем і на порозї до Азії".

Великий німецький дневник „Райнїш Вестфалїше Цайтунґ", що виходить в Ессенї (Німеччина) помістив дня 31. жовтня м. р. широку статю п. з. „Україна". Статя подає короткий, незвичайно вірний перегляд української історії і теперішного положеня українського народу в Росії і Австрії та обговорює докладно господарське значінє України для Росії. Звертаючи ся до теперішних визвольних змагань України, пише автор: **„Вільна і самостійна Україна ніяким чином не була би державним твором, який мусїв би повасти скоро в стан безсильности, як се так радо підносить ся з ворожої сторони. Україна криє в собі власне тверді основи для упорядкованого і економічно сильного державного житя.** Торговля, промисл і рільництво мають тут широке поле розвою та почасти стоять вже нинї на поважній висоті. Передівсїм однак розпоряджає Україна у великій мірі необхідною умовою кождого національного державного істнованя — моральною та фізичною силою самозахованя".

В числї з 14. грудня гановерського дневника „Гановершер Курієр" поміщена статя п. з. „Українська небезпека для Росії", в якій подані відомости про Україну, її положенє, природні богатства та обговорюєть ся змагання українського народу до самостійности.

Широку статю про українську справу приносить бреславський німецький дневник „Шлєзіше Цайтунґ" з дня 15. падолиста в статї п. з. „Україна". Обговорюючи теперішне воєнне положенє, замічує автор, що цїлию війни з Росією мусить бути не лиш положити конець її змаганям до зєднаня всїх славянських народів під своєю властю, але визволене тих славянських народів, що стогнуть тепер в московськім ярмі. На першім місци стоять тут Українцї. **„Втрата Польщі або провінцій над Балтійським морем"**, — каже автор статї — **ослабила би безперечно далеко меньше силу Росії ніж утрата України, яка виперла би Московщину знад берегів Чорного моря і з Середної Европи ґень поза Днїпро на північний схід на давнє її становище півазійської держави поміж Волгою і Уралом".** Автор представляє відносини українського народу до московського, переходить історію України від основаня київського князївства до московського поневоленя, згадує про переслідуванє українського народу, сумну долю Шевченка і вкінци змальовує боротьбу за самостійну Україну.

Друга бреславська часопись „Бреславер Морґен-Цайтунґ" приносить з д. 27. грудня м. р. також широку статю з двома ілюстраціями п. з. „Забутий народ Українців; народ ґнетений і поневолений Росією". Автор зазначує на вступі, що українському народови прийдеть ся в найблизшім часї відіграти важну ролю в історії та, що говорять богато про те, що **Українцї будуть першим народом, якому вдасть ся визволитись зпід московського ярма.** В дальшій части сеї статї займаєть ся автор, Йосиф Дуровіц, який видно доволї добре обзнакомлений з відносинами серед українського народу, головно представленєм української народної культури. Він описує українські звичаї й обичаї (до сього уступу відносять ся дві ілюстрації весїльних обрядів) та переходить до української літератури. Тут згадує Шевченка, Кулїша і Костомарова, долю Кирило-методіївського братства, заборону українського слова в Росії в 1876. роцї та найновійші змагання нашого народу до визволеня з російської неволї.

Один з найповажнїйших німецьких місячників „Естерайхіше Рундшав" помістив у числї за січень с. р. статю п. з. „Австрійські Українцї і війна". Автор говорить про події, які покладає на війну з Росією український народ та представляє заходи Українців в теперішну хвилю. Особливу увагу звертає автор на виясненє москвофільської зради.

Дуже гарну статю п. з. „Московщене Галичини й українське питанє" помістила берлїнська соціяльно-демократична часопись „Форвертс" дня 14. січня с. р. Автор подає наперед деякі інформаційні відомости про Україну та пригадує на слова соціялїстичного письменника Оттона Бавера в часописи „Камиф" з січня 1914. року, що **Росія доти не буде певна свого панованя над Україною, доки російський поліцай не буде мати права також в Галичині спалити кожду українську книжку та поставити на шкільних лавках російські книжки. „Ті слова", — читаємо далї в статї — „показали ся віщими. Російські війська вступили до Галичини не так з військових як більше політичних зглядів. Ясно бачити се можна по горячковій діяльности російських чиновників у Галичині, котрі головну свою працю звернули на те, щоби нищити українське письменство і країнське шкільництво". Автор кінчить висловленєм надії на перемогу української справи.**

У великім німецькім дневнику „Франкфуртер Цайтунґ" з дня 21. падолиста м. р. знаходимо статю Дмитра Донцова п. з. „Упадок всеславянства". Автор виясняє властиве значінє всеславянської ідеї, яка мала бути для Росії тільки викрутом для її загарбництва та стверджує її теперішний упадок. Найлїпшим доказом того є се, що власне славянські народи, між ними на першім місци Українцї, стоять в боротьбі з московським царством.

В числї з дня 12. січня с. р. поважного берлїнського дневника „Берлїнер Таґеблят" находимо статю відомого соціяльно-демократичного діяча, віцепрезидента австрійського парляменту Енґельберта Пернерсторфера п. з. „Чому Росія мусить бути побіджена". Автор статї вказує на ріжницю політичного устрою Австрії і Росії та займаєть ся особливо сумною долею українського народу в Росії. Росія мусить бути побита, каже він, щоби забезпечити мир і розвій Европи та дати свободу поневоленим народам Росії, між ними українському.

У вступній статї будапештенської часописи „Пестер Льльойд" з д. 15. січня с. р. обговорюєть ся напружені відносини в нутрі російського царства та звертаєть ся увагу, що найбільша небезпека сїй тюрмі народів грозить зі сторони 40 міліонового українського народу, „скованого дотепер кайданами, якому не вільно було дотепер рідною мовою говорити, думати і писати і якого найкрасші сини пропадають по сибірських каторгах".

УКРАЇНСЬКІЙ ДИТИНІ.

Не вчись, дитино,
Плакать із малку;
Сліз вже доволї
На землі!...
Плакали предки
І батьки плачуть;
Тільки не плакать
Вже тобі!

* * *

Та нива, що батько
Тобі віддає,
Вона його кровю
Зіллята.
Не дивуйсь,
Як побачиш з весною,
Що вона густо
В цьвіти прибрана.
Де корінчик цьвітки,
В тім місци недавно
Камінна колода
Лежала;
В тім місци недавно
Земля в своє лоно
Утомлених предків
Приймала.

* * *

Ти вгадаєш — я невний
Чом рожа, як личко
У дївчини кровю пала'
Червонїє.
Ти пізнаєш — я вірю —
Що кров твоїх предків
Жиє,
Не бутвіє!

Н. П. 20. 4. 1915. Д. ІВАХІВ.

БОРОТЬБА В КОПАЛЬНЯХ МІДИ.

Північна часть стейту Мішиґен дуже богата в мідь. Землю має там переважно „Калумет енд Гекла Компени". З копалень тягнула вона великі зиски. В компанію вложено гроший 1 міліон 200 тисяч долярів, а в однім роцї (1913.) виплачено шеровцям дивиденд на 125 міліонів долярів, значить, що чистий зиск за один рік виносив більше ніж 100 долярів від кождого доляра! Урядники компанії побирали також немалі пенсії. Головний директор побирав річної платні 120 тисяч долярів (10 тисяч на місяць), а віцепрезидент 70 тисяч долярів. А робітники за 12 до 13 годин тяжкої праці на дні найглибшого закопу в сьвіті (8 тисяч стіп під поверхнею землї), побирали пересічно по два долярі денно. Робітників кромі того визискувано ще компанїйними домами, крамницями і тим подібними „добродійними інституціями" властителї копалень, а дрібнійші пявки використовували робітників при купнї динаміту, капзлїв, оливи до машин і т. д.

З тяжким трудом вдало ся юнії, „Ди Вестерн Федерейшен оф Майнерс" зорґанїзувати 7 тисяч робітників. На перешкодї орґанїзації стояла головно та обставина, що робітники були з ріжних народів.

Коли лїтом 1912. року властителї копалень почали заводити в копальнях нові машини до верченя, до яких треба було тільки одного робітника, де передше треба було двох, а які дуже калїчили робітників, **робітники зараз вийшли на страйк.** Дня 23. липня 1913. року 13 тисяч робітників покинуло роботу і жадало: 8-годинного дня праці, $3 і 3½ долара денної заплати; усуненя нових машин і признаня юнії.

Компанія зараз вислала шерифа і 500 помічників („депютіс"), а ґовернор на домаганє капіталістів вислав всю стейтову мілїцію (2.600 люда) в страйковий округ. Очевидна річ, така маса „оборонців спокою" мусїла викликати неспокій.

Прийшло до страшних сцен диких варварств зі сторони шерифа, його помічників і мілїції. Не було способу, якого би не пробовано до зломаня страйку. Але все не помагало: робітники не подавали ся, ще й заложили свою крамницю, що найгірше розлютило баронів.

Зближали ся Різдвяні сьвята і страйкарі рішили уладити своїм дїтям „ялинку" („мері крисмес"). Нанято галю. Зібрали ся дїти, прийшли і родичі. Вже дїти розбавили ся першою промовою, коли хтось в салї крикнув „файр"! (огонь!). Алярм був фальшивий, але дїти кинули ся до дверий. Настав страшний стиск. Потім купа дїтий звалила ся на сходи, душачи і місячи себе взаїмно. **На другий день видобуто 74 трупи, переважно маленьких дїтий.**

В два дни по тім випадку у фінський робітничий часописи, що виходить в тій околици, появили ся заприсяжені зізнаня, які твердили, що згаданого вечера гарно убраний панок увійшов до галї, крикнув: Огонь! і спричинив тим страшне нещастє; дальше, що помічники шерифа стояли в дверах і, здержуючи утікаючі дїти, ще збільшали стиск, а привативних осіб, які бігли на ратунок, відганяли силою.

Коли се появило ся в часописи, нїхто не взяв сьвідків, анї не питав про нїщо редакторів, але просто арештовано їх, аби знищити часопись. Се однак не вдало ся.

Нещастє дїтий наробило шуму в цїлім краю. Товариство для оборони капіталістичних інтересів „Ди Ситизенс Елайенс" призначило 25 тисяч долярів на похорон жертв, але робітники не приняли лицемірної жертви з рук виновників нещастя і похоронили своїх кревних самі.

„Ди Ситизен Елайенс" чуло ся скомпромітованим. Вислано комітет до Мойера, предсїдателя юнї „Ди Вестерн Федерейшен оф Майнерс", який був тодї в страйковій околиці, з домаганєм приняти жертву. Але Моєр не згодив ся. Ледви комітет вийшов з його кімнати, як до хати впало кількох помічників шерифа, збили його мачуґами і револьверами, звалили на землю, силою занесли на зелїзницю і вивезли зі стейту.

Установлений ґовернором суд ствердив, що все те правда, признав, що то страшне, але на тім скінчило ся. Ані одного виновника не потягнено до одвічальности.

А страйк упав через брак помочи страйкарям зі сторони робітників.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

I.

Лист з села Галчанова, повіт Городок, писаний до Парані Кость в Канаді.

Дорога Сестро! Пишу ще я до Тебе у нашім короткім житю, бо ми були би вже всї гнет на тамтім сьвіті, але ще Бог дав переміну. Бо як ми втікали з села до Гордятич, то ми не знали, що з нами діеть ся. Пишеш, дорога Сестро, чи є Микита, чи є Федьо... Ах, із нами, пійшли ще по житних жнивах — Федьо до війська, а Микита на форшпан, лишаючи нас обі, як тих два ока. І таке наше житє: не чути ні про Микиту ні про Федя. Сестро моя! Бог знає, чи вони ще жиють, бо оповідали, що Федьо забитий вже давно, а Микиту від форшпанів взяли до війська. І так то, Сестро, ми порозлучували ся ще на тім сьвіті. Щоби хоч ми ще побачили ся, бо Бог знає, як ще тут з нами стане ся. Місто ще стоїть і село, дякувати Богу, стоїть ще також. **Однак нас, Сестро, дуже порабували і худобу забрали**, але я, Сестро, не можу Тобі усего описати. Навіть не маю тепер памяти, бо ходжу як приголомшена і мало що на очи виджу. І так ціле село: люди ходять і плачуть, бо забрали хлопів — одних до війська, а других до форшпани. І дідо пішли також, а ще тут так бідують з тими дїтьми, бо нема, Сестро, ні коний, ні воза... І так, Сестро, такі сьвята ми мали, що всї слезами обмивали ся. Ні ксьондза, ні дяка, бо забрали, — і так смутно нам. Сестро, що годі витримати. А як там, де Ти? Бо тут усї говорили, що і там нема роботи і що гинуть з голоду. Чи не пише Ева Демкова до Тебе, чи не чула Ти там, де Дмитро Кулочків, бо вони всї також порозходили ся. І аби Ти написала менї богато, **бо тут не вільно всего писати.** А як Бог дасть спокою, то прийдь до дому, бо може йно тільки буде нас, а більше ні. І будь здорова, уся родина поздоровляє Тебе і всї сусіди і дїти. А Мария Костева уже небіжка... Я пишу оливцем, бо

нема чим, і нема паперу. І дуже просили Тебе вуйна з Тучап, щоби Ти написала до Павла, бо війско пускало на форшпан. А за Твій лист дуже Тобі дякуємо. Ми дивували ся, яким чудом дійшов він до нас; і здав ся він нам, як голос з тамтого сьвіта від рідної мами.

* * *

Дорога Параню! — Напиши нам богато про себе і про всіх, а головно чи Микола і Стефан будуть могли той лист читати, бо може їх нема в Порт Артурі (Канада). Дорога Параню! Дуже старай ся бути з ними обома, щоби вони могли той лист читати, щоби й вони могли нам як найборше відписати. Лист від Тебе, дорога Параню, прийшов до Галичанова дня 23. лютого і я зараз відписую Тобі, бо я на той час була в Галичанові. Ми порахували, що той лист від Тебе ішов до нас шість неділь. Поздоровляємо Тебе усі і просимо дуже сердечно: не забувай про нас! — Катерина Соловій, Городок Ягайлоньский, Заставське передмістє.

II.

Лист з села Боднарівки, повіт Гусятин, писаний до Канади дня 7. лютого 1915.

Дорога Сестро і Ви Шваґре! Я пишу до Вас з великим жалем і плачем, бо ми вже бідні на віки і мої діти, бо тата не маєм, бо вже сім місяців як пійшов і чутки не маємо, чи жиє чи ні. Сестро моя, Шваґре, Тату мої, прошу відпишіть, бо мені дуже нудно, тай не знаю, на якім я сьвіті жию. Я вже й памяти не маю, так мені на сьвіті гірко жити. Ми дуже збідніли: дома не булисьмо, а утікли, самі не знаємо куди. Здасть ся мені, що я вже буду бідила сама, Сестро моя. Досить маю гризоти за чоловіком, а ще до того мені корова заслабла і не знаю, чи її вратую. Сестро люба, я Тобі не годна розповісти, яка мені біда велика, а моя Марійка не дає мені відиху, а вічно питає, коли тато прийдуть, а як відходив, то так плакала і все казала: тату, возьміть мене трошка на руки, а люди аж вмлївали за нею. Прошу, як дістанете сей лист, то зараз відпишіть до мене. — Твоя сестра Явдоха Надкерничча.

III.

Лист з московської неволї від полонених ОО. Василіян, писаний перед Покровою минулої осени до ОО. Василіян в Бразилії.

Перед европейським хаосом ми всї по 9 клериків розїхали ся до 4. військових шпиталів: Тернополя, Теребовлї Чорткова і Залїщик, щоби сповняти милосерні дїла зглядом ближних. Однак та наша місія не тривала довго. Не минув і місяць, як ми опинили ся під иншим правлїнєм. За півтретя тижня припала нам знова инша доля. Забрано нам хорих, а з останками вивезли і нас 10. вересня м. р. найперше до Тернополя, а опісля через Підволочиска до столицї колишньої Руси-України. По півтора-дневнім побуті в Києві післали нас дальше в глуб непроходимої Росії, аж вкінци по 16-дневній подорожи опинили ся ми в самім центрі Сибіри в Томску. Така сама доля спіткала і 18 клериків польських зі Львова. Теперішне наше житє — то правдиво бурлаче. Зима тисне вже почавши від Покрови, а тут ні гроша, ні одежи. Трох нас вправдї забрало з собою плащі, а пятьох тільки загортки. (Один вернув передше домів). До того доси не дістаємо жадних гроший, бо тут не знають, як нас трактувати. Коли би ми не мали тут добрих милосерних людий, то з нашим удержанєм було би круто... На разї пійшла телєграма від тутешної команди до Петрограду з запитом, що нам дати, але відповіди ще нема. Ми рівнож писали і телєграфували до Веч. і Впр. о. Протоігумена, — та відповідь єще не наспіла. Сподїваємо ся, що незабаром одержимо якусь запомогу і відповідь. — А. Питель, П. Пушкарський, Й. Ступницький, П. Теодорович, Лев Процишин, Юліян Алиськевич, Арс. Литвин, Юліян Сало Ч.С.В.В.

З ТИЖНЯ.

Вілєм Барнес, републиканський провідник в нюйорськім стейтї, заскаржив бувшого президента Рузвелта о $50.000 відшкодованя за письменну образу. — Роланд Ж. Гаррос, один з найвизначнїйших француських летунів, дістав ся оногди в німецький полон. — Цариця при лїжку раненого російського вояка. — Секретар стейту Вілєм Дж. Брайн запевняє, що Злучені Держави заховують строгу невтральність супроти воюючих з собою держав. — Ґенерал Обреґон полонив 6.000 жовнїрів ґенерала Вілї в боротьбі під Целяя в Мексику. — Лев Франк, засуджений за убийство фабричної дївчини в Атлянта, Джорджія.

НЕ ЛЛЇТЬ СЯ, СЛЬОЗИ!

Не ллїть ся, сльози,
Як шалїє буря
І громом хмари ревуть!...
Коли бистрим оком
Тре тьму-пил вертїти,
Що їх вітри люті несуть.

* * *

Щезайте, мрії,
О цьвітистих гаях
Та розкішних палатах!...
Коли хвиля подумать
О власних садах,
О своїх, не наємних хатах.

* * *

Сьвітом забута
Будь, воле, байдужною
В нас слабодуха!
Памяти гідна
Будь, доле, сироти
На снїгу без кожуха!

Н. Н. 20. 4. 1915. Д. ІВАХІВ.

НОВИНКИ.

400 УКРАЇНСЬКИХ СЬВЯЩЕНИКІВ З ГАЛИЧИНИ НА СИБІР.

Українське пресове бюро в Берлїнї, столици Німеччини, одержало з Росії відомости, що Москалї вивезли з Галичини до Росії около 400 українських грецько-католицьких сьвящеників. Всїх їх арештовано в їх парохіях і яко вязнів вислано на Сибір.

В той спосіб роблять собі Москалї в Галичинї місце для своїх православних „батюшок", котрих вже зачинають потрохи навозити до нашого краю.

Як доносить петроґрадська чорносотенна московська ґазета „Новое Время", волинський цареславний архієпископ Евлогій предложив синодови в Петроґрадї до затвердженя 52 цареславні парохії в Галичинї, які він приготовив підчас своєї обїздки по тім нещаснім краю.

„Сьвятєйший синод" затвердив нові цареславні парохії в Галичинї й обіцяв постарати ся о попів для них. Евлогій заповів це синодови, що є надія, що в короткім часї буде ще більше цареславних парохій в Галичинї і тому треба вже тепер згори старати ся о дальший транспорт „батюшок" до Галичини. Синод обіцяв волинському архиепископови і непрошеному опікунови Галичини дати йому всяку поміч в його заходах у Галичинї, на Буковинї (ширити цареславє між православними) та на угорській Руси.

—o—

ВІДЗНАЧЕНЄ УГОРСЬКИХ РУСИНІВ ЗА ХОРОБРІСТЬ.

Трох угорських Русинів, а саме: Михайло Ореняк (селянин з Перегази, берегської вармедї), Грицьо Лизанець (селянин з громади Аклопи) і Ів. Голонич (селянин із Сасока) дістали срібні хрести з короною яко відзначенє за хоробрі дїла, якими вони вписали ся підчас російського наїзду на угорську Русь минулої осени.

Михайло Ореняк дістав від жандармів рушницю і разом з 4-ма жандармами та двома добровольцями прогнав Москалів зі свого села.

Грицьо Лизанець затаїв перед Москалями місце пробуваня австрійських жовнїрів і не зрадив, хоч Москалї грозили йому смертю.

Іван Голонич був довший час добрим провідником австрійських війск в Карпатах і його заслугою було, що Австрійцї вспіли кілька разів зайти несподївано Москалів.

—o—

СТЕПЕНЬ ЛЯЙТНАНТА ЗА ХОРОБРІСТЬ.

Стефан Карман, коваль з Годмезевашаргели на Угорщинї прославив ся так у теперішній війнї своєю хоробростю, що одержав уже степень ляйтнанта.

Підчас мобілїзації минулого лїта нарокував він яко капраль. Перший раз брав він участь в битві коло Красніка в російській Польщі. Там то Москалї мало не обійшли угорського батальона, до котрого Карман належав. Одначе він умів своїм спритом так повести, що вивів батальон з російської засїдки.

Потім був він знова у битві під Львовом. Там мав він зі собою 18 хлопців, з котрими вдарив на російський відділ та здобув від нього одну гармату і взяв у полон більше Москалів ніж мав своїх вояків.

Опісля був він в карпатських боях коло Дуклї. В однїй битві в його компанії згинули всї офіцири. Тодї завзятий коваль взяв команду над компанією у свої руки і пійшов приступом („штурмом") на російське становище на горбі, з якого Москалї острілювали австрійські війска. Сей напад удав ся ковалеви як найкраще і він зі своїми вояками заняв російське становище, відки Москалї втїкли серед переполоху.

За перший свій подвиг під Красніком одержав Карман срібний медаль; за подвиг під Львовом дістав золотий медаль, а за третий подвиг коло Дуклянського переходу піднесено його до степеня ляйтнанта.

—o—

КІЛЬКО ЗГИНУЛО ЛЮДИЙ НА ВІЙНЇ.

Міжнародний Червоний Хрест оголошує, що за 5 перших місяців теперішної війни в Европі, то є від 1-ого серпня до 31-ого грудня 1914-ого року, згинуло на всїх полях бою 2.339.000 (два мілїони і 339 тисяч) людий. Ранених було в тімсамім часї з усїх воюючих армій майже двічи стільки, бо 4.033.000 (чотири мілїони і 33 тисяч) людий.

—o—

РУМУНИ ОГЛЯДАЮТЬ МОСКОВСЬКІ ЗНИЩЕНЯ НА БУКОВИНЇ.

По випертю російських війск з Буковини приїхало там кількох кореспондентів з Букарешту, столицї Румунії, котрих вислали редакції тамошних ґазет, щоби оглянули, які знищеня лишили по собі Москалї. Кореспонденти наочно переконали ся про те, що оповідали буковинські Румуни, котрі перед Москалями цїлими масами втїкали до Румунії. Бачили вони побурені доми, спалені села, міста, понищені мости і лїси і чули від оставших ся родин жалї і нарікана на рабунки і звірства Москалів. Все те описують тепер кореспонденти в букарештенських ґазетах і кажуть, що Москалї цїлком не щадили румунського населеня підчас свого нищительського наїзду на Буковину, мимо того, що Румуни до Росії в останнім часї відносили ся прихильно.

—o—

ЗАРАЗЛИВІ НЕДУГИ НА УГОРЩИНЇ.

В місяци січни с. р. на Угорщинї померло на заразливі недуги 10.503 особи. Торік в тімсамім місяци померло о 1.031 осіб меньше ніж сього року. Найбільше померло на дифтерію, потім на шкарлятину і на холеру.

—o—

НОВИЙ НАМІСНИК ЧЕХІЇ.

Намісник Чехії князь Франц Тун, як доносять старокраєві ґазети, уступив недавно зі свого становища з причини недуги очий, на яку попав в останнім часї. На його місце прийшов дотеперішний намісник австрійського Шлеска ґраф Максимілїян Куденове. Оба вони тїшать ся прихильностю серед чеського і німецького населеня в Чехії.

—o—

ЗБІЖЕ І ХЛЇБ НА УГОРЩИНЇ.

Угорське правительство, таксамо як німецьке і австрійське, наложило конфіскату на все збіже, яке находило ся в державі. Кождий, хто мав своє збіже, мусів віддати урядови, за що одержав означену заплату. Взагалї торговля збіжем підчас війни стала державним монополем, так як передше тютюн. Хто збіжа не продав урядови, від того забирала опісля комісія примусом. Тепер на Угорщинї, також такcамо як в Німеччинї і в Австрії, кождий може собі купити (або дістати даром) лише стільки збіжа або хлїба, кілько урядова комісія йому признає.

Крім того правительство видало поученє, як треба печи хлїб, аби оберігати як найбільшу ощадність. Хлїб має бути з мішаної муки: пшеничної, житної і кукурузяної. Окреме поученє вказує, кілько котрої муки треба давати. В той спосіб вистане всїх тих трох родів збіжа аж до нового.

—o—

УЧЕНИКИ НАРОДНИХ ШКІЛ ПРИ ПОЛЕВІЙ РОБОТЇ.

Австрійське міністерство просьвіти видало розпорядок, щоби в тих місцевостях, де є недостаток полевих робітників, позамикано школи, а школярів і школярок вислати до полевих робіт. Закінченє шкільного року буде в цїлій державі прискорене.

—o—

ЦЇСАР ЇСТЬ ХЛЇБ З МІШАНОЇ МУКИ.

Австрійський цїсар Франц Йосиф І. розпорядив, щоби на його дворі в Шенбрунї (під Віднем) був мішаний хлїб, пшенично-житно-кукурузяний, який тепер печеть ся для австро-угорської армії і який після урядових вказівок мають печи всї горожани австро-угорської монархії.

—o—

ВИПРАВА ГАЛИЧАН З УГОРЩИНИ ДО АВСТРІЙСЬКИХ КРАЇВ.

Угорський міністер внутрішних справ розпорядив, щоби всїх тих Галичан, котрі втїкли перед Москалями на Угорщину, а не мають з чого жити, вивезено до австрійських країв, де вони будуть діставати державну запомогу на удержанє. Причиною сеї виселки Галичан (переважно жидів) є імовірно те, що Галичина належала до Австрії і тому Австрія а не Угорщина обовязана подбати про галицьких втїкачів.

—o—

ПОШЕСНІ НЕДУГИ В СЕРБІЇ.

Серед сербського війска і цїлого населеня в Сербії, а в останнім часї і в сусїднїй Чорногорі ширять ся в страшний спосіб всякі пошесні недуги, як: тиф, чорна віспа, холєра і т. д. В обох навіщених сими хоробами краях до того мало є лїкарів і недостача лїкарських знадобів. Є лїкарі чужі, між ними й американські, але їх також дуже мало і чують ся вони безрадні, а навіть богато спомiж них вже померло, заразивши ся страшними недугами.

—o—

ГОДИННИК СПАС ЖИТЄ НА ВІЙНЇ.

Підчас битви в Карпатах, в Дуклянськім переходї влучила російська куля оберляйтнанта Ґейзу Надя (Мадяра). Одначе куля трафила в годинник, який мав Надь у кишени. Там вона застрягла і спричинила оберляйтнантови лише незначне зранене тїла. Годинник уже знищений, але офіцир лишив собі його на памятку, що він його вратував від смерти.

Микола Голубець.

ДО СОНЦЯ!

Сон-мара, та те, що снить ся,
Те житєм буде, здїйснить ся,
Згине сум і біль.
Весна друга, друге рано
Прийде тихо і неждано
З ярих нив і піль...

Висхнуть сльози, втихнуть жалї,
А ми пійдем — висше, далї,
В красний, ясний сьвіт,
Прийдуть люди гарні, добрі,
Серцем чисті і хоробрі,
Як за давних лїт...

Прийде сьвято по роботї,
Сьвіт облитий, в крови, в потї
В боєвім огнї,
Таким стане, таким буде,
Такі будуть в ньому люде,
Як в поета снї.

II.

З підземних ям і нор, з курних обдертих хат,
Де закратовані, замарані віконця,
Де в нуждї гинемо посеред плям і лат,
Зриваємось на сьвіт і тужимо до Сонця!

Ми там родили ся і там усе житє
Капарим серед сліз, посеред мук і болю,
Та — люди ми і в нас у грудях є чутє
І право є у нас на красшу, лїпшу долю.

І віримо ми в те, що згине давний лад,
Розтворять ся у нас замарані віконця,
І ми з підземних нор, з курних, обдертих хат
Пійдемо на зустріч нового гостя — Сонця!

ЗРАДИВ.

(Оповіданє).

Відколи хлопцї вийшли з села, Федір не міг собі дібрати місця. Тиняв ся від хати до хати, від колиби до колиби, від одного верха до другого і всюди було йому зле і всюди не добре. Такої нуди не тямив. Анї леґінї на трембітах не грають, анї дївчата не співають пісень, а про танцї навіть не згадують! Почав ся инший танець з такою музикою, що земля, мов несамовита, стогне. Ой, погуляв би собі й Федір, ой погуляв би! Аж його нема! Таж то Бог знає, чи лучить ся коли така нагода. Може й вмре, а такої війни не буде. Другі згадувати-муть, як то вони ходили від одного краю до другого, серед граду куль і по кістки в крови, як сто разів у днину могли вмерти, а прецїнь остали ся живими, яких пригод зазнали, якого доконали дїла, розказувати-муть, а Федорови останеть ся лише одно — слухати. Він пересиджів дома біля хати, як той пес на припонї. І нема йому чим похвалити ся, нема що згадати. А прецїнь він не дитина,—15 лїт! Як записували до стрільцїв — зголосив ся. Не приймили, казали, що лїт не має. „Та я з лїт стріляти не буду, тільки з кріса" — відповів. Не помогло. „Такий припис — тай годї". Навіть батько, хоть які старі, пійшли з возом, а Федір остав ся в селї з бабами й дїтьми, аж соромно.

А тут така нудь, хоть повісь ся. Дївчата снують ся як тїни, молодицї зїтхають і плачуть, зелене листє жовкне й починає облїтати, нинї вже й перший мороз осріблив гори. Тишина і погода. Тільки Прут шумить, як давнїйше, і летить, мов би кудись спішив ся. Може гонить, щоб своїми зимними водами напоїти тих, що мруть зі спраги, може хоче розлити ся по широких полях і сполокати кров...

Усячина приходить Федорови на гадку. Навіть спати не може. Часом ада-

еть ся йому, що хтось стукає до дверий, що клямцають карабіни до стрілу, що дорогою в гору посувають ся довгі ряди чужої кінниці зі списами і в баранячих, волохатих шапках. Вибігає з хати — спокій. Лиш мрака висить над селом і місяць купасть ся в Прутї. Лиш стара Проциха ходить від воріт до ворів і заглядає на кожде подвірє, за кождий оборіг, поміж камінє, чи не знайде своїх синів. А сини вже десь далеко... Хто знає, де!... Сама їх відвела разом з другими до міста, сама з підпухлими від плачу очима до пустої хати вернула, а тепер ходить і шукає. Щось їй в голові помішало ся.

„Миколо! Петрусю! Дмитрику!" — повторяє біля кождого подвіря, не повторяє, а сичить якимсь дивним шепотом, пібп ворожка над чарами, а не діставши відповіди, стрибає зігнута дальше, все дальше, поки не згубить ся поміж ялицями в мрачі.

А тут така тишина, така пудь, хоть миши ся. Лиш місяць купасть ся в Пруті, і Прут жене, спішить ся. Лиш жовте листє облїтає з білих беріз... Кілько то народу упаде — ой кілько!... Аж нараз — се що? Чи найстарша ялиця упала, чи камінь Довбуша звалив ся — що за гук? Задріжала земля. Прут на хвилю пібп спинив ся. Гу-гу... гу-гу... гу-гу-гу... гу!........ Гармати.

Федорови кров заграла в жилах. Вона — війна! Побачить її на власні очи. Почує запах пороху, буде мав що згадувати на ціле житє... Побіг. Знав таке місце за потоком, з котрого добре було можна бачити геть навкруги. Камінє тут спинало ся одно на другім, як височезні вежі. Вмів по них видрапувати ся на найвисший шпильок, мов дика коза. Виліз. Було над ранком; зривав ся вітер і дер мраку на кусні. Тут є, там нема. Тут бачиш все, а там, як би хто веретою накрив. Федір мав добрі очи, знав кождий камінь, кожду яличку, знав, чиє котре воринє і як далеко. То, що побачив перед собою, зрозумів. Далеко, у долині стояло вороже військo табором. Кілька соток людий. Табор спав, як би хто скелї поскочував з гір і кинув на зелену долину. Видно втомили ся вояки і довго не спочивали. Навкруги стояли варти, зігнуті, втомлені, як громом обчімхані пеньки. Кілька коний пасло смачну, росисту траву. Як би не потік, можна би чути голосне хрипанє вояків...

Чого вони прийшли в нашї зелені гори? Яка сила загнала їх тількі сьвіти? І з чим вони приходять?

Федір міг був відповісти на всї тоті питаня, бо читав книжки.

Жене їх темна сила, а йдуть, бо мусять, а несуть нам біду. В гуцульські вольні гори, де до-недавна чоловік буяв як орел, несуть пута на слово і думку безталанні лицарі неволї. Треба бігти в села і дати знак усїм, щоб ховали статки, а дївчата, щоб тїкали в лїс, як серни.

Негайно і хутко спустив ся Федір із скелистого верика і як сполоханий звірок продирав ся між кущами жеребу і ялівця.

Вже був недалеко торішнього оборогу, як зноза горбка висунули ся три довгі списи і три високі косматі шапки. Списи кололи мраку, а шапки колисали ся як пяні.

„Стій!"

Федір став.

„Ти хто такий?"

„Я тутешний, син Миколи Клепача."

„Звідки йдеш?"

„Пасу товар на полонині і біжу по харч."

Значить ся йдеш з далека. Чи не бачив де війска по дорозї?

„Якого?"

„Вашого. Знаєш, яке ваше війско?"

„Чомуж би не знав."

„Так говори. А лиш говори правду, бо за брехню смерть."

Федорови як би блискавка перед очи майнула. Чи є тут де наше військо, не знає, а хоть би знав, не показав би за ніякі гроші і під ніяким примусом. Хотів до стрільців іти... Але він їм покаже війско, о покаже! Попамятають Федора.

„Там за поповою цариною стоїть ваше війско табором, я добре бачив. Відпочиває. Довкола варти".

„Кілько їх може бути?"

„Кілька соток, я не числив."

„Далеко?"

„Зо дві години ходу."

Зглянули ся їздці поміж собою, пошептали щось і казали Федорови завернути та йти перед кіньми.

Дорогою повчали, що мусить говорити правду, вірно як є, що як добре сипнеть ся, то дадуть йому кріс і стане вояком, а як що збрешe, так повісять на першій ялиці. Говорили чужою мовою, але закидали по нашому і Федір розумів. Незабаром привели Федора до війска; був се цілий відділ з кількома гарматами.

„Сей хлопець вертав з полонини і видів ворога, як розложений табором спав. Каже, що буде їм там кілька соток. Тільки дві години ходу". Федір потвердив, додав дещо і впевняв, що говорить правду. Старшина збила ся в гурт. Розложили мапу, провірили, годило ся. Там дійсно повинен бути неприятель. Заскочимо його зпечевя і вибємо до ноги... Веди!

Повів. Знав гарний, приступний плай і незабаром опинили ся на тім хребті, з котрого видно попову царину. За цариною в кітловині спочивав табор. Гори й горби взяли його в свої обійми і закрили так, що навіть через шкла не можна було добре розібрати, який він там є. Над кітловиною знов висїла мрака.

„Ось там бачите?!..." — показав Федір і серце на хвилю перестало бити. Чи повірять такому молодому хлопцеви. Прецінь не має причини брехати. Отже до діла. Чим скорше, тим лучше. На снїданє будемо в їх таборі. Дали знак і війско малими відділами почало сунути ся вперед, в напрямі попової долини. Тимчасом гармати викараскали ся на гору і знайшли собі місце. Ох, як втомили ся! Витягнули шиї, повернули ними на право і ліво і нараз на цілі гори ревнули своє страшне: „Гу!"

„Гу!" — повторив верх верхови і долина долині. „Гу—у." І ще раз і ще раз, аж всї гори вкрили ся димом, аж камінє почало відривати ся і летіти, як листє з дерев, аж замовк Прут і, казав би, задеревів з дива.

Там, де був табор, осталась одна велика рана. „Гу! Гу! Гу!" — ревіли безнастанно гармати.

А Федір стояв на верху і кликав у діл: „А міряйте добре, бо то свої. Я вам показав ваше власне війско!"

Тряс ся і горів цілий, аж надлетіла куля і заткала йому уста.

Богдан Лепкий.

Відень, в лютім 1915 р.

НОВІ ВИДАНЯ „СОЮЗА ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ" У ВІДНИ.

(По українськи):

1. **Кобзар Т. Шевченка.** Випуск 1-ший. Відень 1915, ст. 157, 8-ки, ціна 1 корона.

Щоби задоволити горячі бажаня цілого громадянства, а особливо наших хоробрих вояків і земляків-бранців з російської України мати улюблену сьвяту книгу, рішив віденський Союз Визволеня України видати бодай вибрані поезії віщого Тараса, аби скорше задоволити сі бажаня. Отсе вийшов в сьвіт перший випуск збірки. До неї додана житепись поета пера д. Д. Лукіяновича. Незабаром вийде і другий випуск, до котрого долучена оцінка творчости Шевченка.

2. **Відомости про російську Україну.** Царгород (столиця Туреччини) 1915, ст. 23, 16-ки. З друкарнї „Союза визволеня України".

Брошура подає найконечнїйші відомости про адміністратцвний устрій і суспільні та національні відносини на російській Українї. Є се властиво друге видане. Перше було видруковане ще в серпни у Львові, коли таким близким здавав ся похід на Україну. Думало ся, що нашим Стрільцям усьміхаєть ся велике завданє нести сьвітло національної сьвідомости на російську Україну. Заходила конечна потреба дати їм найпотрібнїйші відомости про будуче поле їх діяльности. На жаль, обставини покищо не дали можливости здійснити ся сим намірам, а наклад брошури вже готовий, але задержаний ще в друкарни, так і пропав. Випущено отже нове видане в надії, що російська навала невдовзї буде зломана і брошура ще відіграє свою ролю. А в тім і незалежно від сього вона має своє значінє і певне наші читачі залюбки її прочитають.

3. **Українські Колядки.** Відень, 1914, ст. 32, 16-ки.

Бажаючи дати нашим Стрільцям і воякам якийсь дарунок на Різдво, Союз випустив невеличку збірочку колядок. Що книжочка дійсно відповідала потребі, сьвідчить се, що цілий її наклад був розхоплений зараз по виході її у сьвіт.

4. **Др. Льонгин Цегельський: З Чого виникла війна та, що вона нам може принести.** Відень, 1915, ст. 14, 8-ки.

Є се відбитка з Календаря Союза визволеня України „Січ", який незабаром вийде в сьвіт. В книжочці популярно росказано про причини війни і висьвітлено ролю Росії та її наміри загарбати Галичину.

5. **Др. Володимир Левицький: Як живеть ся українському народови в Австрії.** Відень 1915, ст. 28, 8-ки.

Се також відбитка з календаря „Січ". В нїй докладно оповіджено, які права здобув собі наш нарід в Галичині в тяжкій боротьбі з сусідом. Книжочка дуже надаєть ся, таксамо як і попередна, для російських Українців.

(По німецьки:)

6. **Der Krieg, die Ukraina und die Balkanstaaten.** Відень 1915, ст. 53.

У брошурі подана стаття д-р Л. Цегельського: „Як Росія визволяла Україну", видана передше по болгарськи, а також йогож нариси: „Україна і Румуни", „Україна і Болгари" та „Україна і Туреччина". До сього долучені відозви Союза до балканських народів і „До громадської думки Европи" та його програма.

(По румунськи:)

7. **„Rusia Tarista-asupritoarea popoarelor",** („Царська Росія-гнобителька народів"), Букарешт, 1914, сторін 32 і карта України.

Тут подана згадана висше стаття д-ра Л. Цегельського про те, як Росія визволяла Україну. Передмову до неї написав відомий румунський діяч, великий прихильник нашого народу і приятель незабутного Драгоманова професор З. Арборе. До брошури додані відозви Союза до румунського народу і „До громадської думки Европи" і програма.

(По італійськи:)

8. **Dr. Stefano Rudnizkyj: L'Ucraina e gli Ucraini,** Рим, 1914, ст. 32, 8-ки і карта України.

Є се переклад відомої вже читачам німецької брошури професора Рудницького, яка так богато причинила ся до обзнакомленя німецького громадянства з нашою справою. До італійського перекладу (з невеличкими змінами) написав передмову італійський журналїст Ґвальтіеро Бразіолї.

(По болгарськи:)

9. **М. Хрушевски: „Прѣгледъ на украинската история".** София 1914, ст. 12, 8-ки і карта України.

Є се болгарський переклад популярного нарису нашого славного вченого професора Грушевського. До брошури додана карта України.

(По чеськи:)

10. **H. Boczkowski, Ukrajina a ukrajinska otazka.** (Україна і українська справа), Прага 1915, ст. VI+62 і карта України.

*

Крім сих книжок друкуєть ся ще цілий ряд инших в ріжних мовах: українській, німецькій, шведській, румунській, італійській, чеській і мадярській.

По українськи незабаром вийдуть яко відбитки з Вістника і календаря „Січ" отсі брошури:

1. **Др. Цегельський „Самостійна Україна".**
2. **Проф. Богдан Лепкий і Василь Сімович: „Відчити з історії української літератури".**
3. **Др. В. Старосольський: „Національний і соціяльний момент в українській історії".**
4. **Др. В. Темницький: „Українські Січові Стрільцї",** і богато инших.

*

ИНШІ ВИДАНЯ.

Отсе вийшли ще три відозви Союза: одна по українськи до Українців-салдатів російської армії під заголовком: **„Салдате, озирнись"**, друга до салдатів-Москалів по російськи під заголовком: **„Солдатамъ русской арміи"**, третя по турецьки під заголовком: **„Аскер"** (жовнір) в справі розповсюдженя турецьким військом згаданих двох відозв. Всї три відозви видала наша Делеґація в Царгородї. Там же вийшов і невеличкий український **„Буквар"** для полонених українських салдатів з Росії.

Яко відбитки з „Ukrainische Nachrichten" вийшли отсі листки: 1. „Der Bund zur Befreiung der Ukraina" (Програма Союза, з 1-ого числа), 2. „Die russische Ukraina" (коротенька статейка А. Жука з статистичними даними про російську Україну, з 3-ого числа) і 3. „Die politischen Parteien in der russischen Ukraina" (стаття В. Дорошенка про визвольно-національні змаганя російських Українців). Дві послідні річи вийшли також і по італійськи: A. Žuk, L'Ucraina russa i W. Doroscenko, Brevi cenni dei partiti politici dell' Ucraina (обидві в Римі, 1914).

Жарти.

Дідусь: (до маленької внучки): А що ти там робиш?

Внучка: Пишу лист до ляльки!

Дідусь: Що ти смарката говориш? Деж ти вмієш писати?

Внучка: Або лялька вміє читати??!

—o—

В лїсї.

Хлопець: Коли твої родичі не хотять позволити, аби ми обоє повінчали ся, то відберім собі житє отсим револьвером.

Дівчина: Добре! Я наперед тебе, а потім ти мене!

—o—

Наші дїти.

Мала внучка: Бабусю, то правда, що твої окуляри побільшають?

Бабуся: Так, моя дитино, окуляри побільшають, аби можна лїпше бачити.

Мала внучка: Ах, бабо, то лїпше здійміть окуляри, як краєте менї чоколяду.

КНИЖКА ДО МАСОВОГО ШИРЕНЯ.

На днях появила ся брошура д-ра Семена Демидчука під наголовком: **„Не скує душі живої".** В брошурі обговорюєть ся наші національно політичні стремлїня підчас теперішної війни. Написана популярно й приступно, тому надаєть ся до читаня для найширших верств нашої суспільности. Ціна брошури є дуже низка, бо лише 15 центів, а на почтову пересилку треба додати 2 центи. Оплату можна висилати почтовими марками. Весь дохід призначений на Фонд визволеня України. Брошура вийшла накладом „Бюра Делеґації Головної Української Ради" з Відня при 83 Grand Str., Jersey City, N. J. і там можна її набути. Хто бере в розпродаж понад 100 примірників, дістає відповідний рабат.

ПОДЯКА.

Вповажаний Пане Предсїдатель!

Даю Вам до відомости, що отрималисьмо підпору з головної каси У. Н. Союза в сумі 200 долярів для Дмитра Бончака, і далисьмо єї гроші на його руки за його утрачене око. Дякую Вам яко Головному Предсїдателеви і цілому Головному Урядови і усьому Українському Народному Союзови. Гаразд!

Остаю з поважанем

Петро Кушвара,
Box 193, Белфонт, Па.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

МТ. КАРМЕЛ, ПА. Відділ 2-ий У. Н. Союза вибрав на спеціяльнім мітінґу отсей новий уряд: І. Комаринський, предс.; С. Козар, кас.; І. Воргач, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Отсим повідомляє ся всіх членів і членкинь „Українського Товариства Зоря" від. 293, що на основі ухвали місячні мітінги відбувають ся кождого місяця в пятницю по першім. — А. Кулявий, предс.; В. Яськевич, секр.

БРІДЖПОРТ, ПА. Бр. сьв. Михаїла від. 15, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінґ відбуде ся 2. мая в неділю точно о 2-гій годині пополудни. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. По порядку дневнім є дуже важні справи до полагодженя — Г. Стельмах, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Василя Великого, від. 168, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 2 мая б. р. відбуде ся піврічний мітінґ о годині 3-тій пополудни в гали п. Николая Ваверчака під числом 720 Чарлз Стр. Кождий член має явити ся на мітінґу, бо є важні справи до полагодженя. Контрольна комісія здасть своє справозданє касове з пів року і буде принимати ся нових членів до братства без вступного а до У. Н. Союза після статута. Котрий член не прийде на мітінґ, підпадає карі 50 цнт., а урядник $1.00. — І. Ґелета, предс.; Г. Клим, секр.

ВИКАЗ

убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у теперішній війні.

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (єґри)
у. = улани
д. = драґони
а. = артилєрія (полева)
а. кн. = артилєрія кінна
а. гір. = артилєрія гірська
а. кр. = артилєрія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
т. г. = гавбиці тяжкі
пн. = пionіри
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ляндвер (піх. краєвої оборони)
у. л. = улани ляндвери
а. л. = артилєрія ляндвери
г. л. = гавбиці ляндвери
з. о. = загальне ополчене (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (реґімент), баталіон або дивізію.

(Дальше).

Листа утрат ч. 101
видана 13. січня 1915.

УБИТІ:

Комарницький Михайло, 77 п. (1. XI. 1914)
Комарницький Стефан, 77 п. (19. XI. 1914)
Костишак, інф., 77 п. (22. XI, 14)
Коваль Петро, 77 п. (3. XII, 14)
Малиновський Михайло, 77 п. (20. XI. 1914)
Мінкевич Іван, 77 п. (28. XI, 14)
Мисько Василь, 77 п. (22. XI, 1914)
Підопригора Антін, 12 л. (вер. 14)
Плекан Михайло, 77 п. (22. XI, 14)
Плющук Йосиф, 12 л. (вер. 1914)
Полуга Іван, 77 п. (26. XI, 1914)
Попик Стефан, 77 п. (18. X, 1914)
Росак Олекса, 77 п. (1. XII, 1914)
Сакала Іван, 77 п. (22. XI, 1914)
Сас Петро, 77 п. (20. XI, 1914)
Сусик Іван, 77 п. (3. XII, 1914)
Свидзак Іван, 77 п. (20. XI, 1914)
Федак Юрко, 77 п. (26. XI, 1914)
Фетюк Юрко, 12 л. (вер. 1914)
Федорович Теодор, 77 п. (3. XII, 1914)
Чопик Михайло, 77 п. (1. XI, 14)
Шугайло Йосиф, 77 п. (1. XI, 14)
Швець Іван, 77 п. (22. XI, 1914)
Шишлик, інф., 77 п. (21. X, 14)
Яворський Стефан, 77 п. (29. XI, 1914)

РАНЕНІ:

Думка Михайло (кад. асп.), 77 п.
Козбур Іван (кад. асп.), 77 п.
Амброс Никола, 77 п.
Андрухів Григорій, 77 п.
Андрухів Никола, 77 п.
Андрунєвчин Петро, 77 п.
Бабюк Іван, 12 л.
Байич Семен, 77 п.
Бачич Кирило, 77 п.
Балецький Петро, 77 п.
Банахевич Григорій, 77 п.
Бей Петро, 77 п.
Береза Михайло, 77 п.
Березовий Семен, 77 п.
Бічик Іван, 77 п.
Бенкевич Петро, 77 п.
Білас Василь, 77 п.
Бішко Василь, 77 п.
Бокалець, інф., 77 п.
Болечук Василь, 12 л.
Болеста Іван, 77 п.
Борис, капраль, 77 п.
Борис Іван, 77 п.
Боришак Михайло, 77 п.
Брильовський, інф., 77 п.
Бучок Ілько, 77 п.
Буковський, інф., 77 п.
Бунда Олекса, 77 п.
Буняк Михайло, 77 п.
Бутило Іван, 77 п.
Васюта Іван, 77 п.
Віховський Василь, 77 п.
Візнюк Йосиф, 12 л.
Влох Михайло, 77 п.
Вох Петро, 77 п.
Войтович Гаврило, 77 п.
Войтович Лев, 77 п.
Волянський Никола, 77 п.
Волосянський Василь, 77 п.
Волошан Дмитро, 77 п.
Возняк Василь, 77 п.
Возняк Яків, 77 п.
Вункевич Жигмонт, 77 п.
Вусків Михайло, 77 п.
Винар Василь, 77 п.
Вихованок Василь, 77 п.
Височанський Іван, 77 п.
Вижин Франко, 77 п.
Ґачак Йосиф, 77 п.
Ґарасим, інф., 77 п.
Ґатальський Йосиф, 77 п.
Ґавілей Онуфер, 77 п.
Ґоловчак Василь, 77 п.
Ґоловкевич, інф., 77 п.
Ґречух Іван, 77 п.
Ґрудний Петро, 77 п.
Ґрушак Никола, 12 л.
Грицай Никола, 77 п. (4 комп.)
Грицик Іван, 77 п.
Грицишин Олекса, 77 п.
Гримів Теодор, 77 п.
Гринишин Михайло, 77 п.
Гимяк Никола, 77 п.
Гала Евген, 77 п.
Галич Никола, 77 п.
Гарбич Станислав, 77 п.
Ґедеон Василь, 77 п.
Ґерич Іван, 77 п.
Даців Теодор, 77 п.
Дацишин Михайло, 77 п.
Делик Василь, 77 п.
Дмитерко Петро, 12 л.
Дмитрик Іван, 77 п.
Долибиняк Йосиф, 77 п.
Драш Іван, 77 п.
Дуда Василь, 77 п.
Дудяк Роман, 77 п.
Дудич, інф., 77 п.
Душний Никола, 77 п.
Джус Трофим, 77 п.
Житкевич Сильвестер, 12 л.
Жолубак Василь, 77 п.
Жук Петро, 77 п.
Жук Стефан, 77 п.
Заяць Михайло, 77 п.
Здянський Михайло, 77 п.
Зенчук Юрко, 12 л.
Зварич Іван, 77 п.
Зворецький Іван, 77 п.
Ільницький, ґефр., 77 п.
Ільницький Василь, 77 п.
Кацюбей Василь, 77 п.
Каліцун Василь, 77 п.
Кальницький Михайло, 77 п.
Кальницький Теодор, 77 п.
Капринець Андрій, 77 п.
Карабан Петро, 77 п.
Карпа Никола, 77 п.
Карпин Михайло, 77 п.
Кавецький Евген, 77 п.
Кермач Василь, 92 п.
Кичуняк Никола, 77 п.
Кириличак Іван, 77 п.
Кісків Григорій, 77 п.
Коцюба, інф., 77 п.
Коцюба Адам, 77 п.
Комарницький Омелян, 77 п.
Комарник Іван, 77 п.
Коралишин Іван, 77 п.
Коротуш, інф., 77 п.
Корпак Омелян, 77 п.
Кортичук Рудольф, 12 л.
Костиняк Стефан, 27 з. о.
Костюк Ілько, 12 л.
Ковбасюк Федор, 12 л.
Ковалик Михайло, 77 п.
Козлович Антін, 77 п.
Кравчишин Іван, 77 п.
Кравець Ілько, 77 п.
Кручай Іван, 77 п.
Кривенчук Стефан, 12 л.
Кривота Михайло, 77 п.
Куц Василь, 77 п. (3 комп.)
Куц Василь, 77 п. (9 комп.)
Кульчицький-Цмайло Семен, 77 п.
Кулич Андрій, 77 п.
Курус, інф., 77 п.
Кущак Петро, 77 п.
Кушнір Тимотей, 77 п.
Лабівка, інф., 77 п.
Ладанай Іван, 77 п.
Ладанай Прокіп, 77 п.
Лях Йосиф, 77 п.
Лазар Василь, 77 п.
Лехновський, ґефр., 77 п.
Лехович, інф., 77 п.
Лечко Василь, 77 п.
Лейбич Іван, 77 п.
Леськів Яків, 77 п.
Лесумів Михайло, 77 п.
Левицький Іван, 77 п.
Левицький Роман (однор. добр.), 77 п.
Ліхоцький, інф., 77 п.
Ліпецький Йосиф, 77 п.
Літинський Евген, 77 п.
Лопусевич, інф., 77 п.
Лопушанський Іван, 77 п.
Луб Лука, 77 п.
Луців Михайло, 77 п.
Луців Павло, 77 п.
Лучковський Мартин, 77 п.
Лукасевич Станислав, 12 л.
Лужеський Василь, 77 п.
Лиций Михайло, 77 п.
Лищин Стефан, 77 п.
Мацан, інф., 77 п.
Мацків Андрій, 77 п.
Мацків Михайло, 77 п.
Мацигін Матвій, 77 п.
Мацишин Михайло, 77 п.
Матковський Іван, 77 п.
Матковський Йосиф, 77 п.
Матковський Михайло, 77 п. (11 комп.)
Матковський Михайло, 77 п. (6 комп.)
Мельничук Михайло, 77 п.
Меньо Теодор, 77 п.
Міндзяла Венедикт, 77 п.
Міток Іван, 77 п.
Мізюк Михайло, 12 л.
Морикін Михайло, 77 п.
Мотика Василь, 77 п.
Микитин Никола, 77 п.
Мисько Петро, 77 п.
Мисько Тимотей, 77 п.
Намиваник Петро, 77 п.
Нечипор Гаврило, 77 п.
Небещанський Іван, 77 п.
Новальковський Петро, 77 п.
Нучковський Казимир, 77 п.
Олиник Мартин, 77 п.
Онишків Петро, 77 п.
Опарський Василь, 77 п.
Опока Йосиф, 77 п.
Пакус Йосиф, 77 п.
Пандзяк Юрко, 77 п.
Панів Стефан, 77 п.
Паньків Іван, 77 п.
Паньків Петро, 77 п.
Пастернак Іван, 77 п.
Павлів Теодор, 77 п.
Павловський Іван, 77 п.
Павлик, інф., 77 п.
Перелко Йосиф, 77 п.
Пероганич Василь, 77 п.
Петришин Кость, 77 п.
Піч Василь, 77 п.
Пікулик Тимко, 77 п.
Пільх Михайло, 77 п.
Піш Андрій, 77 п.
Плахтій Петро, 77 п.
Плачишин Олекса, 77 п.
Подольський Лев, 77 п.
Проць Никола, 77 п.
Проць Сава, 77 п.
Прокопів Никола, 77 п.
Примачук Гнат, 12 л.
Присташ, інф., 77 п.
Пшеницький Василь, 77 п.
Пиль Федьо, 77 п.
Раделицький Никола, 77 п.
Ренчак Ілько, 77 п.
Рябець Теодор, 77 п.
Ротар Юрко, 77 п.
Рудий Матвій, 77 п.
Рибяк Гнат, 77 п.
Садовський Антін, 77 п.
Савчук Юрко, 12 л.
Сафяник Василь, 77 п.
Семенчук Евген, 77 п.
Сенчишин Никола, 77 п.
Сенета Василь, 77 п.
Сіканець Володислав, 77 п.
Сілецький Лев, 77 п.
Сікора Никола, 77 п.
Скалко Петро, 77 п.
Скоропад Никола, 77 п.
Сквірко Семен, 77 п.
Славик Йосиф, 77 п.
Сосяк Василь, 77 п.
Сович Никола, 77 п.
Спариняк Юрко, 77 п.
Спула Іван, 77 п.
Стасів Петро, 77 п.
Стецівка Іван, 77 п.
Стрельбіцький Йосиф, 77 п.
Сурмай Матвій, 77 п.
Суслович, ґефр., 77 п.
Спич Василь, 77 п.
Синишин, ґефр., 77 п.
Топольницький Василь, 77 п.
Тупичак Михайло, 77 п.
Твардовський, інф., 77 п.
Тимчишин, інф., 77 п.
Тимків, інф., 77 п.
Тимофійчук Олекса, 12 л.
Тисовський Василь, 77 п.
Урбанович Михайло, 77 п.
Фарило Василь, 77 п.
Фарима Олекса, 77 п.
Фатариґа Ілько, 77 п.
Ферцак Василь, 77 п.
Форис Максим, 77 п.
Франко Максим, 77 п.
Футала Михайло, 77 п.
Хабайлюк Юрко, 12 л.
Халак Василь, 77 п.
Хандоняк Василь, 77 п.
Харковців Данило, 77 п.
Хома Юрко, 77 п.
Хома Григорій, 77 п.
Хомич Юрко, 77 п.
Хомин Теодор, 77 п.
Цепайло Василь, 77 п.
Ціко Григорій, 77 п.
Цінцьо Петро, 77 п.
Циґинка Василь, 77 п.
Чиграк Томко, 77 п.
Шкляр Омелян, 77 п.
Шкода Нестор, 77 п.
Шквірко Михайло, 77 п.
Шубеляк Михайло, 77 п.
Шурдак Йосиф, 77 п.
Шикитка Атанас, 77 п.
Шишак Михайло, 77 п.
Щерба Семко, 77 п.
Юзвяк Григорій, 77 п.
Якимів Михайло, 77 п.
Якубів Стефан, 77 п.
Ямка Франко, 77 п.
Янісевич Франко, 77 п.
Янішевський Петро, 77 п.
Янушкевич Франко, 77 п.
Яворський Йосиф, 77 п.
Яворський Михайло, 77 п.
Яворський Теодор, 77 п.

ПОЛОНЕНІ:

Грицай Никола, 77 п.
Маків Іван, 77 п.
Шпорлюк Михайло, 22 п. (в Сербії)

Листа утрат ч. 102
видана 14. січня 1915.

УБИТІ:

Булякевич Іван (кад.), 20 п.
Барна Василь, 20 п.
Валевський Никола, 20 п.
Калуцький Іван, 20 п.
Ковальчик Іван, 20 п.
Курчак Михайло, 20 п.
Лукович Йосиф, 20 п.
Мадзік Дмитро, 20 п.
Піх Дмитро, 20 п.
Прус Іван, 20 п.
Яхимяк Михайло, 20 п.

РАНЕНІ:

Кашичко Никола (ляйтн.), 20 п.
Кисілевський Северин (кад.) 13 п.
Кошик Іван (кад.), 20 п.
Левканович Франко (ляйтн.), 13 п.
Намисловський Генрик (кад.), 20 п.
Стадницький Роман (кад.), 20 п.
Баран Іван, 20 п
Барна Стефан, 20 п
Бартусик Іван, 20 п.
Боґус Йосиф, 20 п.
Борковський Іван, 20 п.
Брах Лев, 20 п.
Брилявський Іван, 20 п.
Будач Іван, 20 п.
Буляк Іван, 20 п.
Вахала Петро, 20 п.
Вишицький Михайло, 20 п.
Годованин Онуфрій, 13 п.
Гороховський Іван, 20 п.
Грищук Василь, 20 п.
Мемянчик Василь, 20 п.
Дрипцак Андрій, 20 п.
Дубинський Онуфрій, 20 п.
Ізвольський Антін, 20 п.
Качмарчик Андрій, 13 п.
Качор Михайло, 20 п.
Камінський Петро, 20 п.
Каптуркевич Михайло, 20 п.
Казайло Іван, 20 п.
Котович Юліян, 20 п.
Ковальський Яків, 20 п.
Ковпчак Олекса, 20 п.
Козак Гаврило, 13 п.
Лукасевич Юрко, 13 п.
Лукасевич Йосиф, 13 п.
Мадреган Іван, 20 п.
Моздиневич Михайло, 20 п.
Петрик Йосиф, 20 п.
Сарнецький Михайло, 20 п.
Скирцан Михайло, 20 п.
Тирцак Петро, 20 п.
Фецюх Іван, 20 п.
Філярович Іван, 20 п.
Фрида Михайло, 20 п.
Фрижлевич Гнат, 20 п.
Цпін Онуфер, 20 п.
Якубчак Іван, 20 п.
Янковський Петро, 20 п.

ПОЛОНЕНІ:

Климович Адам (ляйтн.), 19 з. о. (в Росії)
Мандель Кароль (ляйтн.), 35 л. (в Росії)
Палковський Омелян (ляйтн.), 15 п. (в Росії)
Цізек Кароль (ляйтн.), 19 з. о. (в Росії)
Баняк Никола, 20 п.
Лизак Леонард, 20 п.
Лизак Василь, 20 п.

Листа утрат 103
видана 15. січня 1915.

УБИТІ:

Адамовський Віктор, 36 л. (14—30. XI, 1914)
Андруник Іван, 36 л. (14—30. XI, 1914)
Андрусишин Іван, 231 з. о. (28. X, 1914)
Ануфрійчук Мільтон, 27 стр. (17. XI, 1914)
Бабинюк Никола, 36 л. (14—30. XI, 1914)
Бідняк Михайло, 35 л. (12—15. VIII, 1914)
Білей Василь, 36 л. (14—30. XI, 1914)
Бойчук Василь, 30 стр. (22. IX—10. XI, 1914)
Боруцький Григорій, 231 з. о. (21. XI, 1914)
Бучинський Василь, 231 з. о. (4. X, 1914)
Будник Прокіп, 35 л. (12—15. VIII, 1914)
Височинський Григорій, 30 стр. (22. IX—10. XI, 1914)
Гарматюк Василь, 27 стр. (19. XI, 1914)
Гаврилюк Василь, 36 л. (пад. 14)
Гербут Никола, 30 стр. (жовт. 14)
Гроліней Дмитро (Якова), 30 стр. (жовт. 1914)
Григорів Никола, 30 стр. (жовт. 1914)
Грицик Іван, 35 л. (12—15. VIII, 1914)
Гуцуляк (Бетар) Іван, 30 стр. (жовт. 1914)
Гудяца Михайло, 30 стр. (жовт. 1914)
Гуменюк Петро, 27 стр. (17. XI, 1914)
Ґох Дмитро, 36 л. (падол. 1914)
Ґордей Семен, 36 л. (падол. 14)
Ґурґа Тадей, 36 л. (падол. 1914)
Ґриблюк Онуфрій, 30 стр. (жовт. 1914)
Делійовський Йос., 35 л. (12—15. VIII, 1914)
Долішний Павло, 35 л. (12—15. VIII, 1914)
Дорнітрак Стефан, 30 стр. (22. IX—10. XI, 1914)
Дороженко Никола, 30 стр. 22. IX—10. XI, 1914)
Драґаняк Михайло, 30 стр. 22. IX—10. XI, 1914)
Дрібнюк Гаврило, 36 л. (4—30. XI, 1914)
Дущак Федор, 36 л. (14—30. XI, 1914)
Дущак Никола, 30 стр.
Заяць Йосиф, улан., ж. (12—15. VIII, 1914)
Здамович Михайло, 30 стр. (22. IX, 10. XI, 1914)
Здирка Василь, 30 стр. (22. IX, 10. XI, 1914)
Ільків Михайло, 36 л. (падол. 14)
Ільків Никола, 36 л. (падол. 1914)
Ілюк Дмитро, 30 стр. (жовт. 14)
Ісопенко Денис, 27 стр. (17—18. XI, 1914)
Іванців Пилип, 30 стр. (жовт. 14)
Іваничук Никола, 36 л. (падол. 14)
Івасюк Максим, 36 л. (падол. 14)
Канустяк Стефан, 30 стр. (жовт. 1914)
Кіт Іван, 231 з. о. (17. X, 1914)
Климчук Семен, 36 л. (19. XI, 14)
Кливець Федор, 36 л. (падол. 14)
Кобель Стефан, 231 з. о. (20. XI, 1914)
Коцюбинський Іван, 231 з. о. (4. X, 1914)
Кочала Омелян, 30 стр. (жовт. 14)
Ковблик, рез., 30 стр. (жовт. 14)
Козловський Дмитро, 36 л. (падол. 1914)
Крисько Іван, 36 л. (пад. 1914)
Квасниця Гнат, 231 з. о. (5. X, 14)
Квятковський Адольф, 36 л. (пад. 1914)

(Дальше буде).

РОДИМЦІ! ПРИ ВСІХ НАГОДАХ ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубрици платить ся по 1 і пів цента за кожде слово за одноразове поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене).

Мариня Микита пошукує свого брата **ГРИЦЯ ГАВРИЛЯКА** і сестру **КАСЮ ГАВРИЛЯК**. Походять з Галичини з села Нанова, повіт Добромиль. Перед роком перебували в Джанставн. Хто би о них знав, або вони самі, нехай зголосять ся на адресу: Mary Mykita, Box 15, Nu Mine, Pa. 49

Пошукую шваґра **ФИЛИПА ТРОЯНА**, затя Якова Шахновича з Гусятина. Перебував давнійше в Ню Йорку на четвертій улици. Прошу зголоситись до: Антоніна Гродзінська, 36 Hilton Str., Providence, R. I. 40

ВЕЛИКА МАПА Злучених Держав друкована в кольорах, 34 цалі довга, 22 широка. Висилаємо за 15 центів. Адреса: Sirco Bros., Box 322, Woonsocket, R. I. 49

Де є **НИКОЛА ФАРТУШИНСЬКИЙ** з Галичини, повіт Чортків; перед 4 роками робив в углевій майні в Ст. Луіс, Мо.; 16. марта с. р. був в Форт Франсіс, Онт. Як вдалось йому перейти до стейтів, то буде в Ст. Луіс, Мо. Він має около 35 літ, високий 6 стіп, чорне волосє, з прокидом сивого, і чорні рідкі вуса. Оставив жінку і дитину в старім краю і повандрував з чужою жінкою. Вона має літ 19; 5 стіп і 3 цалі висока, жовто-брунатне волосє, смирний вигляд але діточі мисли. Хто би знав о них і прислав мені адресу, дістане 5 долярів нагороди. Прошу писати на адресу: Jacob Melnyczuk, 800 Gore Str., Fort William, Ont., Canada. 47 49

Пошукую свого стрика, **ПАНЬКА ОЛЕКСІВ** і жінку, а також **ТАНЮ** і **ГАНЮ БУЧКО** з Германова п. Львів. Моя адреса: Nykola Oleksiw, k. u. k. Pferdefeldbahn Nr. 5 B. S. 2|5, Budapest, Austro-Hungary. 48–49

Пошукую свого дядька **ЯКОВА САРЧУКА** і **ПАВЛА САРЧУКА**, брата, як також знакомого **ІВАНА САЛАГУБА** і **АННУ СПІВАК**, всі родом з Ордова, пов. Радехів. Моя адреса: Hryc Sarczuk, k. u. k. Pferdefeldbahn Nr. 5. B. S. 2|5 Budapest, Austro-Hungary. 48–49

Подаю до відома всім інтересованим, що з днем 15-го цьвітня я змінив своє помешканє з 536 Selfridge St., So. Bethlehem, Pa. на 639 N. 2nd St., Allentown, Pa. — Дмитро Карпович. 47—49

ЦІННИК КНИЖОК, які можна дістати в друкарні „Свободи":

За сестрою. — Є се найгарнійше оповіданє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке тепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.

З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовий поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шапи? Ангел та пустельник (оповіданє). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта.—Ціна 15 ц.

Зуб за зуб (оповіданє). — Бом (з каліфорнійського житя). Судьба сьвітів. Назва „Русини". — Ціна .... 10 цт.

Іван Дурак та инші оповіданя. Ціна 25 ц.

Історія заложеня Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сьміють ся з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на земли (Індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі — Ціна 15 ц.

Казки за циганів — Ціна .... 10 цнт.

Казки про жидів. — Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на грибн, а відтак у ставі потопив. — Мужик з жидом в спільці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина праввав. — Ціна .... 15 цнт.

Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчисловання всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна .... 30 цнт.

Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна .. 10 цнт.

Конець „Тітаніка", правдивий опис морської катастрофи. — Ціна ..40 цнт.

І. Листи з пекла. II. Лист шинкаря до чорта і инші оповіданя. — Ціна 25 цт.

Лис Микита. З німецького переробив Іван Франко. — Ціна .... 40 цнт.

Мужицька доля. Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.

Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скором (оповіданє). Рік 1903-тий в старім краю. Людоїдство в Конго. Клопоти кума Софрона (вірш). — Ціна 10 цнт.

Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна 20 цнт.

Найкрасші пісні, як: воєнцькі, коломийки, любовні, жартобливі і думки. — Ціна ....20 цнт.

Невольник, драма в 5. діях.—Ціна 15 ц.

Навернений грішник. — Ціна .. 20 цнт.

Народний рух австро-угорських Русинів. — Ціна .... 20 цнт.

Напад на Січ. — Ціна .... 5 цнт.

Не скує души живої!... Присьвята українському народови в Злучених Державах і в Канаді в тяжких хвилях його житя, на зараню великих надій для покріпленя духа. — Ціна .... 15 цнт.

Ой не ходи Грицю, та на вечерниці. Народна драма зі співами в V. діях М. Старицького. (В переробці Александрова. — Ціна .... 15 цнт.

Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників. Арабська казка. — Ціна 20 цт.

О підземних скарбах. — Природна розвідка про всякі мінерали, находячі ся в земли і як витворюють ся з них річи необхідні в житю людий. Ціна 25 ц.

Оповіданя про заздрих Богів. — Ціна .... 10 цт

Огонь на услугах чоловіка (3 ілюстрації). Становище пяниці. — Янко Музика. — Свиничий син. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.

І. Олекса Довбуш і карпатські опришки. — II. Цісар і ігумен. Баляда. З німецького переклав Іван Франко. — Ціна .... 10 цнт.

Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими. — Ціна .... 15 цнт.

Порадник для залюблених або як писати любовні листи. — Ціна .. 25 цнт.

Провідник, практичний підручник до науки анґлійської мови без помочи учителя з доданєм словара. — Ціна $1.50

Портрет Т. Шевченка, помешканє портрету славного артиста-маляра Ф. Красіцького. Величина 13х16 цалів на тривалім папери. — Ціна .. 20 цнт.

Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій. — Ціна ... 30 цнт.

Пісні про Канаду і Австрію. Пригоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Ціна .... 40 цнт.
рят і ростин. — Ціна ...... 10 цнт.

Принц і нуждар. Дуже запимаюче оповіданє славного американського писателя **Марка Твейна в перекладі В. Держируки.** — Ціна .... 50 цнт.

Причта про садівника та инші оповіданя, гуморески і сатири. — Ціна .. 40 цнт.

Промови, декламації і желаня на хрестинах, заручинах і весілю для кумів, старостів і дружбів. — Ціна .. 10 цнт.

Покуса. — Зміст: Покуса (оповіданє). З паркетної школи (оповіданє). Я тут голова (оповіданє). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, зві-

Про конець сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.

Про нутро землі (з 22 образками). — Розкази про будову землі і її передпотопові здобутки. — Ціна .. 25 цнт.

Про Христофа Колюмба та відкрите Америки (2 ілюстрації). — Закон не спинить пиянства, тільки вихованє. — Ріп Ван Вінкель (Вашінґтон Ірвінґ). — Дні нашої слави і недолі. Ціна 15 ц.

Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть II. Штуки з картами. Часть III. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартібливі. — Ціна .... 50 цнт.

Рицар і смерть. — Ціна ...... 5 цнт.

Розмова Поляка з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин впоминава польську пиху. — Ціна ., 10 цнт.

Релігійні вірованя старинних народів. — Зміст: Релігія Єгиптян. Релігія Халдейців. Первісна релігія Індусів. Іспо-відника релігії Брама. Релігія Будди. Релігія Перзів. Релігія Жидів. Релігія Греків. Релігія Римлян. — Ціна 20 цт.

Русько-анґлійський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись анґлійської мови. Сторін 256, тверда оправа. — Ціна .... 60 цнт.

Різдвяна ніч (з 10 образками). — Ціна .... 10 цнт.

Степові люди. — Оповіданє з житя в донських степах. — Ціна ..... 15 цнт.

Страшна помста. — Оповіданє М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна .... 20 цнт.

Сьпівомовки .... 40 цнт.

Свекруха. — Комедія в 3 діях. — Ціна .... 25 цнт.

Страйк. — Сценічний образ з трох діях з житя хліборобів в Галичині. (Штука для аматорських театрів). — Ціна .... 20 цнт.

Стріляй на смерть! — Робітнича драма в 1-ій дії. (Для аматорських театрів). — Ціна .... 15 цнт.

Сьвято весни. — Ворог між нами. — Христос Воскрес. — До часу збанок воду носить (2 ілюстр.) — Тополя (1 ілюстрація). — Мати. — На Великдень. — Старинний звичай. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 20 цнт.

Товариська ворожка, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Ворожене будучности для женщин. Ворожене будучности для мущин. — Ціна .... 15 цнт.

Тарас Шевченко (17 ілюстрацій). — Ціна .... 20 цнт.

Український співаник. — Ціна 40 цнт.

Хлопська доля. — Ціна ....5 цнт.

Хто з чого жиє? (Розвідка на тлі економічнім). — „Земля рече". — Ціна .... 15 цнт.

Чародійні пригоди убогого Омара і султанової дочки Зулїми. — Ціна 20 ц.

Через кордон. (Цікаві розкази еміґранта). Еміґрант (вірш). — Ціна 15 цнт.

Що стало ся з Рудольфом або траґедія на замку Маєрлінґ. — Ціна 60 цнт.

Що то є книжка? — Початки козаччини (з 5 образками). — Козачий кістяк. — Кіндрат Бубненко-Швидкий. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 20 цнт.

Як мужик ходив до царя правди шукати (оповіданє). З гір (вірш). За землю (оповіданє). Сьвіт без Аллага (арабська байка). Як вовк пімстив ся на цареви (казка). — Ціна .... 15 цнт.

Які то є люди на земли? (з 22 образками і 2 мапами). Дуже цікава розвідка про всі раси людий і їх житє. — Ціна .... 50 цнт.

Як писати листи або найповнійший і найпрактичнійший Русько-анґ. листівник. — Ціна .... 75 цнт.

Як закладати читальні і вести бібліотеки. — Чому рік має 365 днів. — Що таке грім. — Алькоголь, повільна отруя. — Шинок. — Чотири дні. (Всеволод Гаршин). — Заповіт Ярослава Мудрого. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.

І. Як мене вибирали дружбою. — II. Цісар соловій. — Ціна ... 10 цнт.

ДРУКИ.

Переписні картки. — 1) Т. Шевченко (з портрета Красіцького), 2) Шевченко в молодім віці, 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрета), 4) Родинна хата Т. Шевченка, 5) Могила Т. Шевченка в Каневі над Дніпром. — Картки виконані в трох кольорах і прикрашені взорами в народних мотивах. — 5 карток .... 15 цнт.

Листові папери до родини, свояків, знакомих і др. На кождім листі находить ся відповідний віршик прикрашений гарною трикольоровою вінєтою в народних мотивах і три сторінки лінійовані до писаня. — Ціна за 15 листів першої серії враз з ковертами для мущин 45 центів. — Ціна за 11 листів другої серії враз з ковертами для женщин 36 центів. — Поодинокий листок коштує 4 центи.

Книжочки платничі для вписуваня місячних вплат членів до Братств і Товариств, 50 штук 3.50

Метрики хрещеня, шлюбу і смерти, штука .... 3 цнт.

Поминник за померших .... 10 цнт.

Листові папери. Листи з вінєтою Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького, М. Драгоманова — за штуку .... 2 цнт.

Книжки для опікуня хорих 1.00

Сьвідоцтва лікарські для хорих членів Братств і Товариств .... 3 цнт.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛІҐІЙНІ.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя, звичайна оправа	1.00
Бог Надежда Моя, кістяна оправа	2.00
Бог Радость Моя, кістяна оправа	1.40
Віночок, для молодіжи, звич. оправа	28
Дорога до неба, скіряна оправа ..	90
Дорога до неба, малий, звичайна оправа	32
Друг Души, кістяна оправа	1.30
Друг Души, малий, звич. оправа...	50
Горі імієм серця, кіст. оправа ...	1.10
Горі імієм серця, скіряна оправа..	1.10
Горі імієм серця, звичайна оправа	31
Хліб Души, кістяна оправа	1.80
Хліб Души, звичайна оправа	90
Молитвослов для католицьких лиць	1.20
Помилуй нас Боже, для молодіжи, скіряна оправа	80
Помилуй нас Боже, звич. оправа..	50
Коляди	20
Збірник найкрасших пісень церковних	10
Ангельський хор, часть II.	20
Ангельський хор, часть II.	5

Адреса:

„SVOBODA"

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ!
УЧІТЬ СЯ АКУШЕРІЇ В НАШІЙ ШКОЛІ, АБО У СЕБЕ ДОМА. ПО УКІНЧЕНЮ ВИДАЄМО ДИПЛЬОМ. Лічимо успішно всякі слабости мущин, женщин і дітий. Адресуйте:
Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery
229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y
Telephone: Stuyvesant 933.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЖМІЄЧНИК є одним з найліпших домашних ліків і певним средством проти ревматизма, болів плечий, коленя і болів грудий. Є помічне на болі голови, на болі суставів у рук і ніг, на легкий параліж карку, болі горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.
Відносіть ся до ґенерального агента, залучаючи 2-центову марку на відповідь: 15ч50
MIKE FEDIW,
47 Ridge St.,
Hastings upon Hudson, N. Y.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте
ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?
Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі улиць
83— CARSON і 14-ої.
Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.
Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.
German Savings & Deposit Bank
COR. 14-ої і CARSON STREETS, SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.
И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучак, урядн. банку.

До хорих Русинів по всіх закутинах Злучених Держав!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,
славний специяліст зі старого краю
поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.
Лічить з найліпшим і найпевнійшим успіхом ревматизм всякі недомаганя жолудкові недугу утроби, нирок, згрубленє жил, гемороїди, структуру або звуженє мочевого каналу, недуги венеричні, як рівнож всілякі наслідки тайних недуг, недуги скірні, ріжні затроєния крови і т. д.
Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, специяльно же на пропуклину при помочи специяліста з Відня.
Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.
На відповідь залучіть почт. марку.
Dr. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
NEW YORK CITY.
Години офісові; щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

ВОЛОСЄ

може Вам назад відрости через застосованє наукової методи.

ДЛЯ МУЩИН І ЖЕНЩИН БЕЗПЛАТНО.

Чи Вам випадає волосє? Чи Ви посивіли зі старости? Чи вони занечищені і липкі? Чи маєте порплі і чи свербить Вас скіра? Чи Ви є лисі, чи доперва починаєте лисіти?
Коли Ви терпите котру з виміненних недуг, то не зволікайте, але старайтесь запобічи сему. І замовіть собі ілюстровану книжку в руській мові під заг.:

До лічення.

„ПРАВДА О ВОЛОСЮ".

яку написав один з европейських специялістів. Ся книга обнимає слідуючі розділи:
Чудеса з волосєм. Будова волося і тімени. Причина випаданя волося і лисеня. Як забезпечити здоровий і гарний поріст волося. Спосіб, яким можна віднискати волосє в 5-ох тижнях. Сиве волосє. Борода. Письма з признанями вдоволених пацієнтів.

Третий тиждень.

БЕЗПЛАТНА КУРАЦІЯ.
Улевняємо Вас, що наш власний лік званий: Кальвакура запобігає випаданю волося, нищить порплі і усуває сверблєнє скіри, змішнює і спричинює новий поріст волося. За 10 центів сріблом або почтовими марками, вишлемо Вам доляровий лік КАЛЬВАКУРА Ч. 1 враз з висше згаданою книжкою: ПРАВДА О ВОЛОСЮ. Витніть се оголошенє і зашліть до нас враз з своєю докладною адресою, залучаючи 10 центів.

Пятий тиждень.

UNION LABORATORY,
P. O. BOX 501,
Union, N. Y. U. S. A.

ПАНОВЕ:
Залучаю 10 цнт. на пересилки і прошу висилати мені сейчас Вашу долярову КАЛЬВАКУРУ № 1. і Вашу книжку: „Правда о волосю": 48-53
(Долучіть се до Вашого замовленя).

Стережіть ся безвартісних відроблених ліків а купуйте лиш правдивий Richter's Pain-Expeller з торговельною маркою Якор, яка з побіч представлена.
Фляшочки по 25 і 50 центів так кождій аптиці як і впрост від
F. Ad. Richter & Co.,
74—80 Washington St.
NEW YORK, N. Y.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
випозичає керичі на весіля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

ЗНАМЕНИТА ПОЗОЛОЧУВАНА ГОДИНКА З 21 КАМІНЧИКАМИ ЛИШ ЗА $6.95

21 JEWELS ADJUSTED SECURITY REGULATOR GOLD LETTERING 13-55

Ся елеґантна ґравірована і позолочувана годинка з подвійними ковертами, звичайної величини є прихожою для робітників ЖЕЛІЗНИЧИХ і тих, що потребують доброї і певної годинки. Ґарантована на 20 літ. Зрозуміте, що се не є підробленний, але ПРЕДМЕТ ТРЕВАЛИЙ Вам відомо, що купці цінять від $35.00 до $100.00 і більше за годинку з 21 кам. Купіть сю годинку впрост від нас. ОДНАК НЕ СПУСКАЙТЕСЬ НА НАШІ СЛОВА, А САМІ ОСУДІТЬ. Вишлемо Вам експресом ЗА ПОСЛІПЛАТОЮ $6.95 і дамо дозвіл експресови, щоби Вам віддано до оглянення заки заплатите. Коли невдоволитесь, зверніть її на наш кошт. (Дамські годинки мають лиш 7 камінів).
МИ РИЗИКУЄМО — І ОПЛАЧУЄМО КОШТИ. ГУРТОВНА ПРОДАЖА ДЛЯ АҐЕНТІВ: 6 годинок висилаємо на одну адресу за ціну 5 годинок.
CHICAGO WATCH CO.,
750 Singer Bldg., State St., Chicago, Ill.
P. S. — Сю годинку не продавано НІКОЛИ ПЕРЕДТИМ в такій ціні — навіть для гуртовників і перепродавців.

R. J. Glick Агент асекураційний від огня.
Офіс находить ся —30
в WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

Ім. з 21 камінями **ЖЕЛІЗНИЧИЙ ГОДИННИК** для мущин і жінок накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґаранцією на 20 літ, подвійні коверти красно вирізані. Ходить безусловно точно і є специяльно зроблений для людей, котрі роблять при желізницях, і ґарантує ся на 20 літ. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за посліплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілеєм, що кождий може його оглянути, і єсли йому не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. Подібний годинник у иншого купця треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочуваний ланцюшок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.
EXCELSIOR WATCH CO.,
1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.
40ч49

РУСЬКИЙ ЛІЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ.
(Старокраєвого христіянського лікаря.)
Се лічниче заведенє має вже вироблену славу. Специяльно лічать тут застарілі жолудкові недуги, як також перестудженє, запаленє легких і другі внутрішні недуги, епілепсію і секретні недуги мущин і женщин. Цілковито виліч

ую з ревматизму, пухлини і ран, лишаї і скірні виквиди. Ліки виробляють ся під доглядом лікаря і з вибраних зіл привезених зі старого краю. Лікар говорить по руськи.
Інститут отворений що-дня від рана до 7-ої вечером і виключаючи неділь.
Dr. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 58th Str., New York, N. Y.
(передтим Nebiros Medical Cure.)
25—

ФОТ. АПАРАТ 50 ц.
З ПРИБОРАМИ
Щось гарного. Певно задоволить. Фот. апарат в шкіряній оправі, плити, порошки і т. ин. з поясненєм як РОБИТИ ФОТОҐРАФІЇ з будинків, красвидів, товаришів і т. и. Не треба темної хати. Не треба відбивати.
Фот. відбираєсь і викінчуєсь за 2 мінути.
Апарат готовий до ужитку вишлесь лише за 50 ц. Ліпший і більшого розміру коштує 75 цнт., або $1.00. Гроші через моні-ордер шліть до: 46-
S. A. Phoenix Novelty Co.,
445 E. 166 St., New York, N. Y.

НЕ ТРАТЬТЕ НАГОДИ!
Лиш за $6.70 годинка з нового срібла, вартости $12.50 і гармонія, вартости $8.75 — лиш за $6.70.

ГАРМОНІЯ ДАРОМ. Кождому, хто замовить сю гарну годинку з нового срібла з трома ковертами і механізмом ґарантованим на 10 літ, пішлемо зовсім безплатно прекрасну гармонію.
Ся гармонія має 10 клявішів, в два ряди, 3 міхи і з найліпшого дерева. Крім гармонії і годинки, дамо ще шовкову ленту до годинки, брильок в формі ножика, нотатку з 5 перед., трубку в формі револьвера і гарне фонтенове перо. Всі ті річи в подрібній продажи вартують около $25.00, а ми висилаємо Вам їх за $6.70 сейчас по одержаню від Вас 25 цнт. марками. Решту $6.45 Ви обовязані заплатити по одержаню річий. При замовленях з Канади, належитість мусить бути надіслана в цілости з гори.
Ви напевно будете вдоволені. 40ч-
American Trade Co., 119 Nassau St., Dep. S. New York.

ПОДАЮ ДО ВІДОМА УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ, ЩО

1) Я є українським христіянським лікарем, котрий говорить по українськи;
2) Я лічу медично і хірургічно недуги як: слабости уший, носа, горла, очий, легких, серця, желудка, нирок, виквиди шкірні, нервові слабости, гемороїди і секретні недуги мущин і полові женщин.
3) Я не є лікарем з медичної клініки або інституту, ані я не зву себе професором, які звичайно роблять бизнес через тлумачів (такий титул може хто небудь уживати в Америці і він не має ніякої вартости), але з огляду на мою численну практику в многих шпиталях, я є в силі дати Вам можливо найліпшу опіку і пораду.
4) Уділюю охотно відповіди на всякі запити кождому, хто до мене зголосить ся або напише: 41-
Dr. JOHN SMITH, Jr., 304 E. 14th St., New York, N. Y.
Офісові години: від 9-ої до 1-ої в пол і від 6-ої до 8-ої вечер. В неділі: від 9-ої до 2-ої в пол.

По 2 дол. місячно.
СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА!
1000 співних машин, які остали з сьвяточного запасу і які продавано по $50, ми тепер продаємо їх враз з 20-ма плитами по $21.50. До кождої машини даємо ґаранцію на 15 літ. Пришліть на $15 задатку, а ми вишлемо Вам сю гарну машину. У нас є також инші машини, які продаємо на сплату по $2 місячно. Жадайте нашого безплатного каталоґа фонографів і музичних інструментів. Наш склад є отворений вечерами до 10-ої год., не виключаючи неділь і сьвят. 43ч-
ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО.
ПО 2 ДОЛ. МІСЯЧНО.
GREATER NEW YORK PHONOGRAPH CO.,
308 GRAND STREET, D. 308 NEW YORK, N. Y.

Будьте переконані, що
фонограф у Вашій хаті зробить житє Вашої родини веселим, а наповнить хату веселістю, радостю і щастєм.
КУПУЙТЕ ЛИШ ДОБРОГО ВИРОБУ фонографи під назв. „International" які висилаємо всюди по найнизших цінах, НА ДОГІДНІ СПЛАТИ З 40 ПІСНЯМИ.
Ручимо за вдоволенє. Найбільший запас рекордів українських. Наші машини відзначають ся добрим гатунком і картостю. Відвідайте нас або пишіть по цінник ще нині і переконайтеся.
INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO.,
196 E. HOUSTON ST., K32 NEW YORK, N. Y.

Хто хоче довідати ся про причини теперішної війни, про її початки і дотеперішний перебіг та стан, нехай купить собі великий ілюстрований

КАЛЄНДАР

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА НА РІК 1915.
ЦІНА СЕГО КАЛЕНДАРЯ ЛИШ 60 ЦНТ. ВРАЗ З ПОЧТОВОЮ ПЕРЕСИЛКОЮ.
Гроші можна посилати почтовим або експресовим моні-ордером і в стемпсах почтових. Канадійських почтових стемпсів і срібних монет не принимаємо.
Замовлення посилайте на слідуючу адресу:
„SVOBODA" 83 Grand St., Jersey City, N. J.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

АНГЛІЙСЬКИЙ АТЛЯС Европейської війни.
Сей атляс зладжений славним ученим Григорием Д. Крамком є найлучшим із всіх, які до сего часу були видані.
Крім воюючих держав АВСТРІЇ, СЕРБІЇ, РОСІЇ, ФРАНЦІЇ, НІМЕЧЧИНИ, АНГЛІЇ І ІТАЛІЇ знайдете там ще богато инших сьвітових держав з їх великими містами. Через се власне він є дуже практичний. Величина сторінок 13х21.
ЦІНА ЗА ПРИМІРНИК 35 ЦЕНТІВ.
Замовлення посилайте до
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Фоноґрафи Supreme
є власне машини, про які Вам треба знати, бо їх назва репрезентує їх ґатунок.
Оферуємо повний вибір найліпшого виробу машин, в ріжних найприступнійших цінах. 40 пісень даром до кождої машини. Безплатна проба. Легкі сплати. Готівкою або на сплати. Ґарантуємо кожду машину на письмі. Висилаємо всюди. Найбільший запас руських рекордів а також і плит у всіх язиках.
ФОНОГРАФИ „SUPREME" ЗАПЕВНЯЮТЬ ПОВНЕ ВДОВОЛЕНЄ
46-57 Відвідайте нас або пишіть по безплатні цінники
R. 2. SUPREME MUSIC COMPANY,
196 East Houston St., New York, N. Y.

ВЕЛИКА ЕВРОПЕЙСЬКА ВІЙНА!
ЩО МИ КОРИСТАЄМО З ВІЙНИ?
Відомо кождому, що сї найліпші 14 К золочені годинки, які наші люди звуть „Томбакові", коштують у кождого годинникаря 20 до 25 долярів а наша ціна була $15. З причини здержаної їзди корабельної не буде можна дістати з Европи ніяких товарів і тому ми закупили від одної великої европейської фірми значний запас найзнаменитших европ. верків і вложили їх у правдиві 14 К „Ґолд Філд" коверти ґарантовані на 20 літ і спродаємо ті самі дуже дешево в ціні $5.95. Верки є з найліпшої стали і добре вказують час. Коли хочеш набути добру годинку, то не зважай на дарунки а лиш на товар з якого будеш вдоволений. Пришли нам свою докладну адресу і подай чи хочеш мужеську чи женську годинку, а ми сейчас вишлемо Вам без завдатку сю гарну годинку в плюшовій касетці. Ми віримо, що Ви будете вдоволені і приєднаєте для нас ще і Ваших приятелів. Ся оферта буде лиш короткий час. Куплені у нас годинки реперуємо через 10 літ безплатно. Невдоволеним вертаємо гроші. Адрес: 46-51
Polish Watch Co., Dpt. 102, 1856 Prospect Pl., Brooklyn, N.Y.

ТИСЯЧІ ДОЛЯРІВ
щоденно видають люди, щоби послухати славних співаків і музиків.
Можете чути у своїй власній хаті все те без надзвичайного кошту, на наших славних ґрамофонах, які продаємо за готівку або на сплату
ПО $1,00 МІСЯЧНО
З МІСЯЧНА ПРОБА БЕЗПЛАТНО.
25 і 50 співів і утворів музичних даром. Письменна ґаранція на 15 літ. Пишіть до нас по наш безплатний ілюстрований катальоґ.
Royal Phonograph Co., 91 E. 4th Street, Dep. 5.
11— New York, N. Y.